

شیرین و خواصره و

وهرگیرانی: عهلی که مال باپیر ناغا

هینانه سهر رینووسی نوئ و فه رهه نگوک:
زریان سه چناری

گرنگیپیدان و خستنه سهر توری نینته رنیت:
مائپه ری کوردیپیدا ۲۰۲۴

بسم الله الرحمن الرحيم

وهختی که کسرا دهرچوو له دونیا
هورمزی کوری بوو به پادشا
به عدالت و بهندههوازی
وهک کیسرا هه موو خه لقی کرد پازی
ئه ولادی نه بوو زور کردی ئیحسان
هه تا کوریکی پی به خشی یه زدان
تاقه دوری بوو له ده ریای شاهی
مانندی نه بوو له مه ته ماهی
رووی وه کوو روژ بوو ده می شه کرپز
باوکی ناوی نا خوسرهوی په روپز
په روه رده ده کرا به شه کر و شیر
ده شور دایم به عه تر و عه بیر
کاتیک عومری بوو به جهوت سا له
رووی گه شایه وه وه کوو گولا له
چهند ماموستایان له نه تراف هیئا
ده رسیان پی دده له ناو قه سریکا
عومری شازاده که بوو به ده سال
بوو به کوریکی به عه قل و که مان
بوو به چواره سال که عومری نه مچا
جهزی له عیلمی رمل ده کرد نه وسه
بوزورگ ئومیید ناو عالمی هه بوو
له عیلمی نجوم زور شاره زا بوو
ناردی به شوینیا خوسره و په نهانی
گووتی کلیلی گه نجی ئاسمانی
توی ده ریای عیلم و عیرفان و فه ره نگ
له داوینت قهت من به رناده م چنگ

هه ندیک له وشه کان به عه ره بی/فارسی نووسراون

بنده نواز: مهیره بان له گه ل ژیرده ست

احسان: چاکه

یه زدان: خوا؛ به دیهینه ر

دور: به ردی جوانی گرانبه هایه

مانند: هاوتا

شه کرپز: وته شیرین

دائم: هه میشه/ عبیر: عه تریکی بوخوشی گیاییه

عمر: ته مه ن

اطراف: ده ورو به ر

رمل: جو ره فالگرته وه یه که

نجوم: نه ستیره کان

په نهانی: نهینی

قط: هه رگیز/ داوین: دامین

افلاک: ئاسمانهکان	پیم بلّی دهرسی نجووم و ئه فلاک
زحل: ئه ستیره ی کاروانکوژه	له زوحه له وه هه تاکوو ژیر خاک
خلاصة الکلام: پوخته ی وته	خولاسه ی که لام به وه ختیکی کهم
دردم: دهسته جی	فیربوو علومی نجوومیش دهردهم
زندگانی: ژیان	خۆشتری ئه ویست باوکی له گیانی
امر: فرمان	بئ ئه وه نه ی ده کرد هیج زینده گانی
کوچه: کۆلان	هورموز ئه مری کرد به هه موو شاردا
رخصة: رپپیدان	به کوچه و مهیدان به ناو بازاردا
دهکری سیاست: سزا دهریت	جارچی جاریدا که به ئه مری شا
نامحرم: ژنی بیگانه	ئه گهر ولاغیک له دهغل بخوا
جزا: توئه	یاخود له باغی یه کئ بی روخسه ت
اساس: بنه ما / عدل: دادپهروهری	میوه یه ک بچنی دهکری سیاست
شکار: راو	ئه گهر نییرینه له گه ل نامه حرم
خۆشبوو: بۆنخۆش	دانیشتی جهزا ده بینئ دهردهم
عهیش: رابواردن	ئه ساسی عه دلی وه کوو نه وش پیروان
شهوق: شادی	دانا دووباره له سه ر پووی جیهان
	قهزا وای هینا خوسرهوی نازدار
	رۆژی له رۆژان رۆیشیت بۆ شکار
	نیچری زوری گرت به دلی شاد
	که گه رایه وه شازاده ی ئازاد
	دیه کی جوانی له رپدا تووش بوو
	ئه ترافی پر بوو له گوئی خوشبوو
	له ناو گۆلاندای خوسرهو به خوشی
	دهستی کرد به عهیش به شه رابنۆشی
	شه و به سه را هات مایه وه له وی
	نه یه ئشت هیج کهس خه و له چاوی که وی
	به که یف و عهیش و به شادی و به زهوق
	به شه راب خواردن به گۆرانی و شهوق

ئەسپەكەى خوسرەو بە ئەمرى خوا
 شەو ئەسەر ئاخوڤ بووبوو بەرەلا
 ئەناو دەغلىكا بەتەنيا بىباک
 هەتا بەيانى ئەو پابوو چاک
 غولامىكىشى رۆشست بەدزە
 ئە باخ بەرسىلەى هینا بو مەزە
 وەختى بەيانى پیاویكى بەدگار
 رۆشست خەبەرى برد بو شەهريار
 گووتى شازادە بىرەسى نواند
 نەترسا ئەمشەو ئەمرى تۆى شکاند
 ئەسپەكەى کەوتە ناو دەغلى ئەمشەو
 هەتا بەيانى کەس نەیکردوو خەو
 ئە دەنگى عود و چەنگ و دەف و تار
 ئەهلى ئەو دىيە هەموو بوون بىزار
 غولامىكىشى چوو بەدزە
 ئە باغ بەرسىلەى بردوو بو مەزە
 وەختى ئەمەى بیست هورموز دەستو برد
 ناردى چوارپەلى ئەسپەكەى پەل کرد
 غولامەكەشى بە خاوەن باغ دا
 فەرمووى تا دەمرى خزمەتت بکا
 ئەو تەخت و رەختەى برابوو بو ڤاو
 بەخشى بە خاوەنمەلەکە تەواو
 ناردى عود و تارلىدەريان هینا
 هەر دە نینۆكى ئە بیخ دەرهینا
 تار و عودەكەى پارچە پاچە کرد
 فەرمووى بۆم بینن خوسرەو دەستو برد
 خوسرەوى پەرویز ئىتر حالى بوو
 بىنەمرى کردوو هانس زووبەزوو

ئاخوڤ: جىي خوراكى ئاژەڤ

غولام: نۆكەر/ بەدزە: بەدزىيەو

چنگ: ئامىرىكى موزىكىيە

اهل: دانىشتوانى جىگەيەك

غلام: نۆكەر

پەلکردن: برىن و قرتاندن

تارلىدەر: موسىكژەن

چەند پیاوی پیر و عالمی هیئا
تا شهفاهت کەن بۆی لای پادشا
بە شین و زاری عالمەکانی پیر
لە پشتیانەوه خوسرەو وەک ئەسر
کفنی کردە بەر تیغی هەلکیشا
بەدەستییەوه گرت چوونە خزمەت شا
کە چوونە دیوان بەدئی غەمناک
لە بەر تەختی شا خویان خستە خاک
گوتیان شازادە مندالە قوربان
مەرحەمەتت بێ بیبەخشە پیمان
ئەوێندە بەکۆل گریان پادشا
بەزەیی پیا هات زۆر دئی سووتا
بەگریه و زاری بەواوہیلاوہ
لە خوسرەو خۆشبوو دڤخۆشی داوہ

باسی خەوبینی خوسرەو

کە ئەو بەلایە خوسرەو بوو رزگار
بەربووہ تاعەت بو پەروردگار
شەویک لە خەودا مژدەیان پیدایا
لەجیی ئەسپەکەت کەوا پەل کرا
ئەسپیکت دەبێ تیزرەو وینەیی با
ناوی شەودیزە بێ میسل و هاوتا
لەجیی ئەو غەمەیی کە ترش و تال بوو
تووشت بوو خۆشی عومرت بەتال بوو
مەحبووہیەکی شوخ و نازەنن
دەتبی مەشھوورە ناوی بە شیرین

عالم: زانا

اسیر: دیل

تیغ: خەنجەر

طاعة: پەرستش

مثل: جۆر؛ چەشن

محبوبه: خۆشەویست

مشهور: ناسراو

له جياتى تهخت و پهخته كهت كهوا
 دای به خاوهنمان پادشای جهمجا
 تهخت و تاجیكى شاهانهت دهبی
 له پرووی دونیا مانندی نهبی
 له جیی موتریبی تار و عودلیدهر
 نینوکی هه لکه نند که شای تاجوهر
 باربود ناوی خوشدهنگ و سهدا
 دهستت دهکهوی شازادهی دانا
 له دهستی تودا بهرد دهبی به زهر
 موورو و زهنگوله دهبی به گهوههر
 کاتی که خوسرهو له خه و بوو بیدار
 زور شوکرانهی کرد بو پهروهردگار
 نه دیمیکی بوو مه شهوور به شاپوور
 گه رابوو هه موو جیی نزیك و دوور
 سووره تگری بوو دلیر و ته رده ست
 له سهر ناو نه قشی جوان جوانی ده به ست
 به خوسرهوی گووت شهوی له شهوان
 جیگایه هه یه له و دیوی کویستان
 ژنیک پادشای نه رمه نستانه
 خاوهن شکوه و سوپاه و شانه
 له سهر کیو هزار قه لای به ستووه
 خه زینهی له حد و حیساب ده رچووه
 مه شهووره ناوی (موهین بانوو) ه
 هیش تا کوو کچه شووی نه کردووه
 به هاوین جیگای نه رمه نستانه
 له به هارانا شوینی (موقان) ه
 له (نیجان) دهبی هه نگامی خه زان
 ده چیته (به ردهع) فه سلی زمستان

جهجاه: خاوهنشکو

مطرب: گورانیبیژ

تاجوهر: تاجدار

صدا: ناواز

نه دیم: هاوهم

سووره تگر: وینه کیش

نقش: نه خوشونیگار

حد: نه اندازه

نیجان: مؤلهت / هنگام: وهخت

فصل: وهرز / زمستان: زستان

دار الدنيا: جيهان

خوش پاده بويړی له داری دونیا
برازایه کی هه یه بهس ته نیا
نه ویش کچیکه جوان و نازنه نین
ناوی شیرینه و که لای شیرین
هزار عاشقی هه یه دیوانه ن
له دهوری شوعله پرووی وهک په واننه ن
برژانگه کانی پر غه مزه و غونچه
مه مک و چهنه ی سیو و ترنجه
چاوی کارناسکی سه حنی حه رهمه
زولفی ریحانه ی باغی ئیره مه
د لرفینیکه مانگی چوارده مین
ون ده بی نه گهر ببنی شیرین
که نیزی زوری هه یه بی حیساب
جوانن به وینه ی مانگ و ئافتاب
به بالا وه کوو نازاده سه روون
به له نجه و به لار وه کوو ته زرون
نه سپیکی هه یه شیرین، بیهاوتا
توزی ناشکینتی که غار بکات با
به سه رواه ته وه به زنجیری زیړ
له سه یرکردنی ئینسان نابی تیر
هر وهک کهس نییه وینه ی شیرین جوان
هیچ نه سپیش نییه وهک شه و دیز قوربان
کاتی نه مه ی گووت شاپووری دانا
خوسره و شعوور و ئارامی نه ما
گووتی به شاپوور یاری وه فادار
گهر چاره م نه که ی له دهس ده چی کار
هه ئسه کورانه نه ی مه ردی مه یدان
بی ته ئخیر برؤ بو نه رهمه نستان

که نیز: خزمه تکاری ژن

آفتاب: خور

آزاده سرو: دره ختی سه روو

غار: راکردنی ولاخ

تأخیر: دواختن

گهر زانیت شیرین دئی نهرم دهبی
 به ئاگری عیشق دئی گهرم دهبی
 باشه خو ئه گهر دئرهق بوو وهک بهرد
 بی فائیده نه کوتم با ئاسنی سهرد
 خولاسه شاپوور بهیانی هه ئسا
 ملی ریگای گرت به تاقی ته نیا
 به شه و به روژ شاپووری پر فهن
 رویشته به مانگی گهیشته نهرمن
 تووشی جیهک بوو پر سهوزه و گول بوو
 پر له ریحانه و شهوبو و سونبول بوو
 شیرینی نهرمن شوخی نازه نین
 دهاته نهوی ههنگامی هاوین
 کلئسایه کی لی بوو بی نه مسال
 چهنده شهی تیابوو پیر و کونه سال
 شاپوور له ریوه چوو بو کلئسا
 گووتی به قهشه نهی پیری ته رسا
 پیم بللی ئاخو شوخانی نازدار
 وان له کام جیگا له کام میرخوزار
 جوابی دایه وه قهشه کی کونی پیر
 گووتی به شاپوور مهردی دانا و ژیر
 له داوینی نه م کهژ و کوساره
 سه حرایهک ههیه گول و گولزاره
 سبهینی په ریروویان به یه کجار
 دین بو نهو شوینه بو سهیری گولزار
 سه رله بهیانی له پیشدا شاپوور
 رویشته نهوی به دئی رهنجوور
 شکلی خوسرهوی، کیشا ده ستوبرد
 به درهختی کا ئاویزانی کرد

فائده: کهک

تهرسا: عیسی

میرخوزار: چیمه ن و سهوزایی

صحراء: بیابان

رهنجوور: رهنجدهر

ئاویزان: هه ئواسین

له جیگایه کدا جا خۆی کرد په نهان
 ههتا نهیبینن که نیزه و کچان
 له پاش سه عاتی سهیری کرد شیرین
 له گهه که نیزان شوخی نازنهین
 هاتن به کف و به شادی و خوشی
 به ربوونه عیشهرت به باده نوشی
 شیرینی ئه رهن سهری هه لبری
 به دره خته وه سهووره ته که دی
 ئه مری کرد چوون و سهوورته تیان هینا
 که ته ماشای کرد مات بوو چه په سا
 ئه ندامی ئه رزی رووی هه لبرکا
 هوش و شهووری هیچ له لا نه ما
 که نیزه و کچان له مه زور ترسان
 سهوورته که تیان وه رگرت دراندیان
 گووتیان به شیرین ئه م شکه له جوانه
 به قین بزانه هین په رییانه
 ئه م می رغوزاره پر دیو و په ری
 برۆین با نه بین شیت و سه رسه ری
 ئه و شه وه له وی مانه وه فه ردا
 بو باغیکی تر رویشتن ئه م جا
 شاپوور له پیشدا چوو بوو هه م دیسان
 شکلی خوسره وی کیشابوو زور جوان
 به دره ختی کا هه لی واسی بوو
 خۆی شارد بوو وه وهک روژی پیشوو
 شیرین هات له گهه که نیزان به ناز
 به ربوونه عیشهرت به لیدانی ساز
 شیرین شکه که دیسان دی زانی
 ئه مه سه ری کی تیایه په نهانی

صورة: وینه

شکل: نیگار؛ وینه

فردا: سهی

سر: راز؛ نهینی

زبانی به سـرا شـووری نهـما
 به ربووه گریان بی دهنگ و سهـدا
 به که نیزیکی فهـرموو نـازانه
 برؤ بؤم داگره نهـو شـکله جوانه
 که نیزه یه کی شیرین حائی بوو
 چوو سوورته که ی لی شـارده وه زوو
 هاته وه گووتی نهـو رهـسه قوربان
 کاری پهری بوو نیی کردین په نهان
 رویشـتن له ویش بؤ دهـشـتیکی تر
 شیرین زویربوو په ریشـانخـاتر
 شاپوور ههر وه کوو جارانی پیشـوو
 له پیش نهـواندا خوئی گه یانـدبوو
 دیسان سوورته تی خوشـره وی له وی
 هه لواسی له پیش هاتنیان شه وی
 شیرین ده گه را بؤ سهـیری گولان
 سوورته که ی دی له وی هه میسان
 موته حهیر بوو زور سهـری سوورما
 له لای مه علووم بوو سهـریکی وا تیا
 سوورته تی هه نگرت ماچی کرد به دل
 به ربووه گریان زور به سووز و کوئ
 که نیزه که کان نیتر کوئیاندا
 تیگه یین شیرین په شهـیوه نهـمجا
 عهزبان کرد قوربان مه به دئـازار
 چاره یه ک ده که یین نهـی شوخی نازدار
 شیرین پیی گووتن نهـماوه فامم
 بؤ نهـم سوورته زور بی نارامم
 وهرن با به زمی بگرین په یاپه ی
 له نهـشه ی چاوی تیر بنوشـم مه ی

صدا: دهنگ

په ریشـانخـاتر: بیرنـائوز

متجیر: سهـراسیمه

په یاپه ی: یه ک له دوا ی یه ک

پيكي شه رابي ده خوارده وه جا
سوجدهي ده برده بهر سوورته خيرا
دهيگوت چاوه كه م نارامي گيانم
تو سوورتهي كييت ناوت نازانم؟
له پاش سه عاتي شاپوور په يدا بوو
كه چاوي پي كهوت شيرين زاني زوو
نهم كاره نيشي نه وه به يه قين
ناردي هينايان بو خزمهت شيرين
به خير هاتني كرد فهرمووي نه ي برا
له كويوه هاتووي؟ پيم بلئ تو خوا
جوابي دايه وه گووتي به قوربان
به نده گه راوم هه موو رووي جيهان
خه بهرم هه يه له نيشي دونيا
له هه موو عالم هه تا له سه ما
شيرين كه زاني گوستاخه نه مجا
گووتي نهم شكله چي ده نييت نايان؟
نهمه په ريبه ياخوو نينسانه
نه ته وه ي نينسان كه ي هينده جوانه؟
شاپوور عه رزي كرد نهم شكله قوربان
هيني شه خسيكه پيت ده نيم په نهان
له حه قيقه تي زور چاك ده زانم
پيت ده گه يانم روحي ره وانم
شيرين نه مري كرد روين كه نيزان
مانه وه له وي تنها هه ردووكيان
شاپوور گووتي پي نهم شكله قوربان
وينه ي خوسره وه نه وه ي نه وشيروان
شاهي مه دائين فهره يدون قه دره
له حوسن و جواني مانه ندي به دره

يقين: دنيايي

سما: ناسمان

گوستاخ: قسه زان

حسن: قوزي/ بدر: مانگي چوارده

خولاسه شاپوور گووتی به شیرین
تو فکرت چیه شوخی نازنین؟
من بو دهردی تو له لاهه دهرمارن
دهردی خوت مه که له ته ییب په نهان
شیرینی نهرمن توندبوو نه وهل جار
به لام که چونکوو بوو بوو گرفتار
عوزری هیناوه گووتی تو خوا
زور په شیو حاله نهی مهردی دانا
نهم شکه دلی لی سه ندووم ته واو
سوورته په رستم به دناوم به دناو
بگه ره فریام ده خیل و نامان
به فریات ده گهم منیش به قوربان
پازی دلی خوم وا من کرد ئیزهار
توش راستی بللی مهردی نه فسوونکار
شاپوور که زانی شیرین په شیوه
له بهر دهردی عیشق شیته و کالیوه
گووتی به راستی نهم وینه جوانه
ده ستکردی منه ته حقیق بزانه
بو نهم وینه هیله شپرزهی
گهر خوی ببینی ئاخو چی ده که ی؟
سه وزهی خهت له پروی هیشتا نه دراوه
بو گرتنی دل په رچه می داوه
له تای په رچه می سوذبول ده باری
له ده می شه کر و نوقل ده باری
به نه سل و نه سه ب نه وهی جه مشیده
به حوسن و جوانی مانگ و خورشیده
له گهل نهم هه موو حوسن و جه ماله
نهورش له عیشقت په ریشان حاله

طیب: پزیشک

اول: یه کهم

دخیل: دهستم دامان

اظهار: ناشکرا

افسونکار: جادووباز

کالیو: سه رگهردان

تحقیق: به راستی

اصل ونسب: بن و بنه چه

خرشید: خور

حسن: جوانی

منى ناردووه تۆى بۆ بکهه رام
 راستى ئەمەيه، باقى وەسهلام
 شيرين ئەمەى بيست سەعاتى مات بوو
 گووتى بە شاپوور عاقلى نیکخوو
 تەدبیرم چييه پیم بلى تۆ خوا
 دەواى دەردم که، ئەى مەردى دانا
 شاپوور عەرزى کرد شازادەى نازدا
 زوو بچۆرەوه هەر ئیستا بۆ شار
 بەيانی هەئسە بە رەسمى شکار
 سواری شەودیز بە، برۆ بەیەلغار
 ملبەمیل بېرە ئازانە رینگا
 شەودیز تیزرۆيه هیچ کەس پیت ناگا
 ئەموسستیلەیهکی ئەلى خوسرەو شا
 شاپوور هینابووی بە شیرینی دا
 گووتى ئە ریدا ئەگەر دیت خوسرەو
 ئەم ئەموسستیلە نیشان بەه بەو
 نالى ئەسپەکەى خوسرەو ئالتوونە
 سەرتاپا هەمووی ئەلى گوئگوونە
 ئەگەر ئە ریدا نەبوو تووشى تۆ
 رینگای مەدائین بگرەبەر برۆ
 کاتى گەیشتیتە شاری مەدائین
 دەبینى قەسر و باغ و خەزاین
 بچۆرە قەسرى شازادەى نازدار
 کەنیزی تیايه هەزاران هەزار
 ئەناو ئەو قەسرە ببە بە میوان
 ئەموسستیلەکە نیشاندە بەوان
 ئینتیزار بکه هەتا دیت خوسرەو
 ئەوسا دەبینى حوسن و جوانى ئەو

رام: دەستەمۆ

نیکخو: رەفتار جوان

تدبیر: چارهسەر

یەلغار: هیرشی سوار

ئەلى: جۆرە بەردىكى بەنرخە

گوئگوون: گوئرهنگ

خزان: گەنجینهکان

انتظار: چاوه‌پروانى

منیش دوابه دوات دیمه وه نهوئ
 هیج خهفته مهخو قهزات لیم کهوئ
 وهختی نه مهی گووت شاپووری دانا
 رۆیشت و شیرین مایه وه ته نیا
 که نیزه که کان به له نجه و به لار
 هاتنه وه بو لای شیرینی نازدار
 نه مری کرد ده رحال نهوئ کوچیان کرد
 رۆیشته وه شار شیرین ده ستوبرد
 شه و به سه را هات گووتی به بانوو
 بو گه شتی سه حرا همه ئاره زوو
 ده مهوئ سواری شه و دیزیم فهردا
 برۆم بو سهیری گونگه شتی سه حرا
 جوابی دایه وه بانووی میهریان
 گووتی ئارامی جهرگ و دل و گیان
 شه و دیز سه رکیش و تونده دهیزانی
 وریا به نه کات زور توندپانی
 خودا نه کرده نهک چاوی به دکار
 پییت هل بهینی بکه ویتته خوار
 بانوو له خهوا بینیبووی کهوا
 له دهستی بازیک بووبوو به ره لا
 سه رله بهیانی که هه ئسا شیرین
 که نیزان ده وریان گرت وه کوو پهروین
 کردیانه بهریان جلی غولامان
 رۆیشتنه سه حرای چوئی بی سامان
 له پاش سه عاتی شیرینی نازدار
 شه و دیزی توند کرد تیپه ری به غار
 چوارده شه و بوژ به بی مودارا
 قهتعی کرد ههرد و ری دهشت و سارا

توندپان: رۆیشتنی خیرا

پهروین: کومه له نه ستیرهیه که که پیی ده لین: کو

مدارا: پشوودریژی

قطع: بری

رۆژی چواردەمین گەلی ماندوووو
لە تۆز و خۆدا لەشی غەرق بووو
رێگای کەوتە ناو گۆل و گۆزای
کانی و سەرایی خوش چشمەساری
ئەسپی بەستەوه لیباسی داکنە
رۆیشتە ناو ئاو شوخی دێپەسەند
خۆی خستە ناو ئاو وەک کۆمەڵی نوور
ئاو لە چاوی هات ئاسمان لە دوور
با ئەناو ئاودا خۆی بشوا شیرین
بیینەوه سەر باس خوسرەوی مسکین

باسی گەیشتنی خوسرەو بە شیرین لە سەر چە شەمە سەراو

کە شاپووری نارد بۆ ئەرمەن خوسرەو
هەر چاوەروان بوو بۆ خۆراک و خەو
هورموز خوسرەوی زۆر لایبوو نازدار
بەلام چاوی بەد ئاخر لێی کرد کار
خەریکبوو خوسرەو بگری بۆ تاوان
زنجیری بکات بیخاتە زیندان
کە (بوزورگ ئومید) خەبەری زانی
چوو بۆ لای خوسرەو زوو بەپەنھانی
گۆتی لەگەڵ تۆ باوکت هورموزشا
فکری خراپە وریا بە وریا
هەتسە زوو برۆ تەرکی دیار کە
لە دەستی باوکت خۆت رستگار کە
خوسرەو کە زانی بەم بەندوباو
باوکی لە حەقی فکری گۆراو

غرق: نوقوم

چشمەسار: سەرچاوەی ئاو

لباس: پۆشاک

دێپەسەند: پەسندکراو

مسکین: داماو؛ هەژار

تەرکی دیار: جیھیشتنی مال

رستگار: رزگار

لە حەقی: دەربارە

چووه قهسرهکهی لای که نیزهکان
 وهسییتی کرد و پیی گووتن نه لئان
 یه کجار عاجزم غه مبارم زویر
 دهمهوی بچم بو پاری نیچیر
 نه پاش من نه گهر ئافرته تیکی جوان
 هات و نه لاتان دهبی به میوان
 پیشوازی بکهن به قه در و حورمهت
 به دل و به گیان باش بیکه ن خزمهت
 نه گهر لهم قهسره گهرمای بوو خیرا
 قهسریکی تری بو بکهن له سه حرا
 نه مهی گووت سواری نه سپهکهی بوو زوو
 نه گهل غولامان روو به نه رهن چوو
 سه حرایان تهی کرد مه نزل به مه نزل
 هیلاک بوون له تاو گهرما و توژ و گل
 له و سه حرایه دا شیرینی لی بوو
 ولاغه کانیا تهاو بوون ماندوو
 خوسره و نه مری کرد گووتی یهک سه عات
 لهم سه حرایه دا بکهن نیسراحت
 له وی دابه زین خوسره و به ته نیا
 ده گهرا له ناو لاله و سه وزه گیا
 سهیری کرد کچیک وهک مانگی تابان
 خوی ده شوا له ناو چه شه دا عوریان
 زولف و په رچه می ده کرد به شان
 وه نه وشهی له سه ر گول ده کرد دانه
 له عیشقی سینهی که وهک بلوور بوو
 خوسره و ناو جهرگی ناگری سوور بوو
 شه و دیزیش له ولای چه شه ساره وه
 به سه رابوووه که به داره وه

الان: نیستا

طی: ریگابرین

اسراحة: پشوو

عریان: رووت

بلوور: ساف و سپی وهک شووشه

خوسـرهو له دئا كـردى تهـمهـنا
گووتى چى دهـبوو له دارى دونيا
ئهـم كچه كه وهـك مانگى تابانه
لهـگهـل ئهـم ئهـسـپه لايهـق و جوانه
هـيى من بوونايه بهـختيار دهـبووم
كهـلئ موستهـريج تالـعدار دهـبووم
ئاگادار نهـبوو شهـوديز و شـيرين
بو ئهـو نارـدوونى رهـبولـعـالهـمين
شـيرينى ئهـرمهـن وهـختى دى خوسـرهو
لهـ دوور وهـستاوه دهـكا سهـيرى ئهـو
بهـ پهـلكى خاوى، لهـشى كرد پهـنهـان
وهـك شهـو داپوشى خورشيدى تابان
لهـبهـر حهـياى خوئى لهـ شهـرما شـيرين
ئهـندامى سهـرپاك بهـرـبووه لهـرزين
خوسـرهو مهـردانه شهـرمى كرد خيرا
رووى لهـ شـيرينى ئهـرمهـن وهـرگـيـرا
فرسهـتى زانى شـيرين دهـستـوبـرد
هـاته درهـوه جلى لهـبهـركـرد
بهـلام لهـ دئى خويشيدا شـيرين
ليـكيـدايهـوه گووتى بهـيهـقين
ئهـم شوپـهـسـواره دهـبئ خوسـرهو بئ
تهـحقيق دهـزانم هـهـر دهـبئ ئهـو بئ
نـيشـانى لهـعلى كهـ پيوه نهـبوو
شـيرينى ئهـرمهـن سهـرى لئ تـيـكـچـوو
نهـيزانى كهـوا هـهـنگامى سهـفهـر
خوسـرهو ئاوهـژوو جل دهـكاتـه بهـر
كهـ خوسـرهوى دى بهـ ئهـوهـل بينين
شـيـت و عاشقى بالاي بوو شـيرين

لائق: شايان

مستريح: ئاسووده/ تالعدار: به شانس

رب العالمين: پهروهردگارى جيهانهكان

پهلكا: زولفا؛ كهزى

سهرپاك: هه موو

ئاوه ژوو: پوشاكى هه لگه پراوه

خه یائی هه بوو که بچی بو لای
 رۆحی شیرینی بکات به فیدای
 له پاشان گووتی باش نییه ئیستا
 له دهشته چۆله به تاقی ته نیا
 گهر بچم بو لای تا ئاخر زهمار
 من به دناو ده بم له سه ر پووی جیهان
 سواری شه و دیز بوو به یه ک چاولیکنان
 به غار پووی کرده چۆل و بیابان
 له پاش سه عاتی خسره وی په روین
 سه ییرکرد نه کج ماوه نه شه و دیز
 موته حه یر بوو ژیر دره خسته کان
 یه ک یه ک ده گه را هیج نه یدی نیشان
 به سه ریا دها به شین و زاری
 هاواری ده کرد به بیقه راری
 جار به جار ده یگووت یه قین پهری بوو
 که له بهر چاوم خوی شاردوه زوو
 خولاسه شیرین شه و دیزی تاودا
 کاتی گه یشته بهر قه سری کیسرا
 حوری نه ژدان که نیزانی چین
 وه ختی که دیان جه مالی شیرین
 موته حه یر بوون چوونه پیشوازی
 له حه سه وودیان لیویان ده گه زی
 نه موسه تیله که ی درحال نیشانان
 به قه در و حورمهت بردیانه دیوان
 کردیان پرسیاری ناو و نیشانی
 گووتیان له کام جی و له کام مه کانی
 شیرین له دنا ده ترسا لیان
 درۆ و ده له سه ی زوری گووت پییان

متحیر: په شوکار

ده له سه: قسه ی هه ئبه ستراو

گوتی سه برکه ن بیته وه خوسره و
شهرجی حالی من بۆتان دهکا نه و
له سه ر ته ختی زپر شیرینیان دانا
نه سپیان به سته وه له ته ویله ی شا
باشیرین لیله بکات خوورد و خه و
بو شاری نه رمه ن وا ده چی خوسره و

باسی پویشتنی خوسره و بو شاری نه رمه ن

کاتی که شیرین له خوسره و دووربوو
خوسره و زور مات و زویر و رهنجوور بوو
پویشتن به ته عجیل گریان و نالان
هه تا گه یشته حدوودی کوستان
که دی سه وه گیای ته ر و تازه بوو
گول و ریحانه ی بی نه ندازه بوو
نازه نینانی شوخی دپه سه ند
به رووی خوسره و، بوون زور ناره زوومه ند
له وی پایبوارد به که یف و خوشی
له گه ل که نیزان به باده نوشی
هه رچه نده مایه ی عه یشی ته واوبوو
به لام بو شیرین دل پر زوخاوبوو
له پاش چه ند پوژی پویشتن بو (موقان)
له ویشه وه زوو چوو بو خوزستان
له گه ل سوپاه و جاه و جه لالی
موهین بانوو چوو بو ئیستیقبالی
بردی بو دیوان به قه در و حورمه ت
کردیانه به ری نه نواعی خه لعه ت

طویل: گه وری و لاخی یه کسم

تعجیل: پویشتن به خیرایی
حدود: سنوور؛ تخووب

جاه و جلال: ریژ و شکو
استقبال: پیشوازی

انواع: جوړاوجوړ/ خلعه : خه لات

دایاننا له سهر ته ختی زهړنیگار
 نایانه سهری تاجی شههریار
 خوسرهو مایهوه بهدئی غه مگین
 عاجزبوو له تاو فیراقی شیرین
 شیرینیش له ولا دل پر له که دهر
 مایهوه مانگی ته واو سه رانسهر
 خه بهری زانی به بیانووی شکار
 خوسرهو پای کردووه له دست شههریار
 له خه و خوراک بی سه بر و قه رار
 غه له بانی غه له سهری بوو بار
 له پاش موددهتی شیرین نه مری کرد
 گووتی قه سریکم بو بکه ن ده ستوبرد
 له جییه کی خوش له سهر کو ساری
 شاخیکی بهرز و خوش هه واداری
 چونکه مه دائین زور گهرمه سییره
 له تاوی گهرما ده سووتیم لییره
 که نیزه که کان گووتیان شیرین گیان
 شازاده نه مری فهرمووه پیمان
 له سهر شاخی بهرز خوش و باسه فا
 قه سری بکه یین بو ت نیمه موه بییا
 نه و که نیزانه هسه دیان ده برد
 چند وه ستایه کیان هینا ده ستوبرد
 گووتیان ده خیله مهردانی دانا
 موه ندیسانی نازا و توانا
 جادوویه هیه پر مه کر و پر فهن
 تازه هاتووه له شاری نه رهن
 له ساحیریدا هیند پر که ماله
 سیجری سامیری له لای به تاله

زهړنیگار: رووکه شی زیر

فراق: دابران

کدر: خه فته

صبر: نارام

مدت: ماوه

باسه فا: خوش و دلگیر

مهیا: ناماده

حسد: نیره یی

مهندس: نه ندازیار

سامری: نه و که سه بوو که نه وه ی نیرانیلی به لاریدا

له سهەر شاخیکی خوشئاووههوا
 قهسریکی کردووه له ئیمه داوا
 بچن له جییهک که بهدههوا بی
 ناساز و پیس و یهکجار گهرمابی
 قه سړی درووست کهن له گهچ و له سهنگ
 مانهندی زیندان با بی دلتهنگ
 ددههین به ئیوه به خهروار و بار
 زیږ و زیوی زور درههه و دینا
 رۆیشتن رۆژی له کرماشان دوور
 له ئاوهدانی و شاری جیهان دوور
 قهسریان درووستکرد گهرم و بهدههوا
 پر له میشووله و میس و رهشهبا
 کهنیزهکانی بهد و حیهلهبهز
 بردیانه نهوی شیرینی تهنناز
 شیرین لهویدا به دهرد و نهلهه
 له دووری خوسرهو مایهوه پر غهه

خهروار: کیشیکه بهرانبهه به سی سهه کیلو
 درههه: دراویکه

حیهلهباز: فیلباز
 طناز: عیشهوباز
 الم: ئازار

**باسی رۆیشتنی شاپوور بو لای
 خوسرهو
 لهویوه چوونی بو لای شیرین**

شهویک له نههمهه خوسرهو بهخووشی
 بهمزمی گرتبوو به بادهنوشی
 ساقی جامی مهی گرتبوو بهدههست
 له نهشئهی شهراب گهلی بووبوو مههست
 لهپر کهنیزی وهک سههرووی ئازاد
 هات و عهرزی کرد دلت بی شاد

شا پوور هاتووه دهكا ئىنتىزار
 ئەمرت بە چىيە شاھى تاجدار؟
 فەرمووى پىي بلىن با بىتە حزوور
 دلى گەرمبوو خوشروو وەك تەنوور
 شا پوور سوچدەى برد بو بەر تەختى شا
 بە وىنەى بەندە چوو لە دوور وەستا
 لە پاشان خوشروو كە كردى سوئال
 شا پوور عەرزى كرد سەرانسەر ئەحوال
 باسى هاتنى بو شارى ئەرمەن
 سوورەت نىشاناندا بەحىلە و بەفەن
 رۆيىنى شىرىن بەبى مودارا
 بو شارى (مەدىەن) بەتاكوتە نىا
 هەمووى عەرزكرد شا پوورى پر هوش
 گووتى من چونكە بەينى بووم نە خوش
 نەمتوانى برۆم، لىرە بەجىمام
 ئەحوال ئەمەيە، باقى وەسەلام
 شازادەش هەروا سەرگوزشتەى خوى
 تەواو و تەكمىل گىرايەو بەوى
 گووتى لە پىدا لە فلان مەكان
 تووشى كچىك بووم زۆر نازدار و جوان
 لەناو ئاويكدا خوى دەشوشت لە دوور
 پرشنگى دەدا وەك شەمالەى نوور
 من ئەدەبم كرد روى خۆم وەرگىرا
 لەپاش ئەحزەيەك سەيرمكرد نەما
 يەقىن بوو لەلام ئەو شىرىن بوو
 ماىەى تەسكىنى منى غەمگىن بوو
 پاش ئەم قسانە جا قەرارى دا
 شا پوور بەتەعجىل برۆا بە شوئىيا

سؤال: پرسىار

احوال: بارودوخ

تەكمىل: بەتەواوتى

مکان: جىگە

شماله: شەمالک؛ مۆمى داگىرساو

قرار: برىار

شهو به سه ردا هات خوسرهوی سالار
 ئه مری کرد به زمی بو کرا ته یار
 چونکه شه راب و به زم و تار و چه نگ
 نه بووایه خوسرهو زور ده بوو دلته نگ
 لهو زه مانه وه تا عه هدی ئاده م
 کهس دلخوش نه بوو وهک نهو له عالم
 به خه روار دهیدا دره هم و دینار
 به گورانی بیژ بو لی دانی تار
 (موهین بانوو) ش هات بو خزمهت خوسرهو
 به که یف و عیش رت رایانوارد شهو
 عاده تی وابوو که هه نگامی خه و
 وهک تاج ده به سترا په رچه می خوسرهو
 مه ستیی دیاری دا که له خوسرهو زوو
 باسی شیرینی کرد له گه ل بانوو
 گووتی بیستومه چهنده له مه و پیش
 هه ئی گرتوووه ئولاغی سه رکیش
 گه لئ گه راون له سه ر رووی دونیا
 سو راغ نه کراوه هه تا کوو نیستا
 ئه مرؤ هاتوووه قاسدیکی من
 ده ئیت که شیرین وا له مه دائین
 ئه مین به بانوو دل مه ده له دل
 ده هی نه وه بو ت شوخی جه بین گول
 ئه م قسه یه ی بیست که موهین بانوو
 موته حه یرما ساتی بیهوش بوو
 که هاته هوش خوی ده رله حزه هه ئسا
 سو جده ی برده بهر ته ختی خوسرهو شا
 گووتی قاسدت که نارد شه هریار
 تکیه منیش بکه ئاگادار

تیار: ئاماده

عهد: سه رده م

درهم: دراویکه

تار: ئامیریکی موزیکیه

سو راغ: دوزینه وه

جبین: ناوچه وان

در لحظه: لهو کاته دا

رەھوان: خوشرەو

بەدەو: بەخیرایی

مەھ لقا: روخسار مانگ

اختیار: بژارده /یەخسیر: دیل

تاكوو ئەسپییکی رەھوانی وەك با
لە نەووی شەو دیز بیدەمى بی با
ئەسپییکی یەكجار مەحبوب و جوانە
ناوی گونگوانە گەلى رەھوانە
خولاسە ئەسپیان هیئا دەستتوبرد
زینیان خستە پشت شاپووریان سوار کرد
روووە مەدائین شاپوور چوو بەدەو
بە شەو و بە رۆژ بی ئارام و خەو
كە گەیشتە شار چوو بۆ قەسری شا
پرسی ئەحوالی شوخی مەهلهقا
گووتیان بەینیکە شازادەى نەرمەن
قەسری شیرینی کردووە بە مەسكەن
كە چوو سەیری کرد هۆشی نەماوە
گونای وەك ئەعلی زەرد هەنگەر اوو
گووتی ئەى شیرین هیچ مەبە دلتەنگ
تۆ ئەعلی رینگای ئەعلی بەرد و سەنگ
بە شاپووری گووت شیرینی نەرمەن
فەرمووی كاتی من چوومە مەدائین
كە نیزەكەكان حەسەدیان پیم برد
منیش قەسریکی خوشم داواکرد
ویستم كە لەوا دووربم، ئازانە
ئەم قەسریان کرد بۆ من بروانە
درووستكراوە سەرتا پا ئە سەنگ
لە گەرمای هاوین عاجزم و دلتەنگ
وا بی ئیختیار لیڕە یەخسیرم
ئەمجا نازانم چییە تەدبیرم؟
شاپوور گووتی پیی بەبی چەندوچوون
بچۆ بۆ نەرمەن بە سواری گونگوان

خوسرهو له وئيه دهكا ئىنتىزار
چاوهروانته شازادهى نازدار
وهختى ئەمەى بىست دەرله حزه شىرىن
ئازانه هەئسا چوو مائى زىن
به ياهوو ياهوو ئەلاهو ئەكبەر
به بئى ترس و خوف رىگای گرتە بەر

مائى زىن: سەر زىنى ئەسپ

خوف: بىم

باسى خەبەرزانىنى خوسرهو له مردنى باوكى

رۆژى له رۆژان خوسرهو سەرخۆش بوو
له دوورى شىرىن زۆر به پەرۆش بوو
قاسىدى ئەپەر پووكرده ديوان
گوتى به خوسرهو شازادهى كهيان
شاهى مه دائىن دەرچوو له دونيا
خائىيه تهختى پادشا ئىستا
خوسرهو ئەمەى بىست هيج چارهى ئەما
زانى مانهوى خهتايه خهتا
بئى سەبر و ئارام شاهى جهوان بهخت
چوو بو مه دائىن دانىشت له سەر تهخت
به عدل و داد و به چاكه و ئىحسان
زىندوى كردهوه ناوى نهوشىروان
وهختى تهعزىيه و پرسه تهواو بوو
به كه نىزانى حەرمى فەرموو
بىستەم كچىكى پر مه كر و پر فەن
هاتووته ئىره له شارى ئەرمەن
عەزىيان كرد گوتيان به ئى ئىره بوو
شا پوور هات بردى به تالووكه زوو

به تالووكه: به په له

خوسره و نهمه بیست گه لی بوو غه مگین
 زویر و نزار بوو له دووری شیرین
 نهمجا بیینه وه سهر باسی شیرین
 که رۆیش ته وه شوخی نازهنین
 که نیزه کان و قهومان و خویشان
 که له دووری نهو بوو بوون په ریشان
 که وتنه خاکی پیی کردیان شوکرانه
 زور ئیحسانیان کرد بو ناته شخانه
 که موهین بانوو خه بهری زانی
 وهخت بوو له خوشیا ده ریچی گیانی
 هه ئسا له دیوان به دئیکی خوش
 چوو به پیرییه وه گرتییه وه باوهش
 به لام نه به دهن هیج نه یدایه رووی
 نه یگووت نهی شیرین نایا بو کوئی چووی
 چونکه دهیزانی شیرینی نازدار
 به داوی خوسره بووه گرفتار
 شیرین له پاشان له گه ل که نیزان
 دیسان ده ستیکرد به راو و سهیران

خویش: خزم

ناته شخانه: په رستگای ناگر په رستان

ابدا: هه رگیز

باسی فیرار کردنی خوسره و له ده ست به هرام

وهختی که خوسره و رۆیشته سهر تهخت
 زور لای ناخوش بوو به هرامی به دبهخت
 فکر و ره ئیکی یه کجار قهوی بوو
 سهودای تاج و تهخت شای خوسره وی بوو
 کاغهزی نووسی بو نهمیره کان
 بو سهرداران و بو وهزیره کان

نووسی که خوسرهو له عیشقی شیرین
 عهقلی تیک چووہ عاجزه و غه مگین
 شاریک دهبه خشیی به پیکی شہراب
 خہزنہ یهک دہدا به دہنگی روباہ
 چۆن مندائی وا ببی به سووتان
 دونیا له دەستی دہبی ہہراسان
 سوپا حازرکەن به دەست و شمشیر
 ہہ لکوتنہ سہری زوو بیکەن زنجیر
 بہم ئیدعایہ بہہرابی بہدخواہ
 میللہتی ہہ لساند رۆیشتنہ سہر شاہ
 وہختی ئەمہی بیست خوسرہوی پەرۆز
 له تہخت ہاتہ خوار بوو سواری شہودیز
 موئکی بہجی ہیشت رۆوی کردہ سہحرا
 رۆیشت رۆژ و شہو بہبی مودارا
 نہوہستا ہہتا گہیشتہ موقان
 رۆژی له سہحرا بہ ئەمری یہزدان
 مہشغوئی راوبوو شیرینی نازدار
 ریی کہوتہ ئەوی شاہی تاجدار
 شیرین و خوسرہو کہ یہکتریان دی
 له ئەوہ ئەوہ یہکیان نہناسی
 ناو و نیشانی له کہنیزہکان
 پرسی له پاشان شاہی نہوجوان
 عہزیان کرد گووتیان ئەم نازہنینہ
 شازادہی ئەرمەن ناوی شیرینہ
 خوسرہویش گووتی بزانی کہ من
 کوری ہورمزم شاہی مہدائین
 وہختی ہہردووکیان یہکتریان ناسی
 سہعاتی ماتبوون زۆر بہ کہ ساسی

رباب: ٹامیریکی موسیقییہ

ادعا: بانگہ شہ / بہدخوا: شہرانگیز

له پاشان گووتی به خوسرهو شیرین
 رجام وهه‌هایه شاه‌ی رووی زه‌مین
 قه‌س‌ریک‌م هه‌یه له‌م نزی‌کانه
 ته‌ش‌ریف به‌ینه بو‌ لای من گیانه
 میوانی من به تا به دل و گیان
 خزمه‌تت بکهم چهنه‌د پوژی قوربان
 شیرین خه‌به‌ری زوو نارد بو‌ ناو شار
 هاتنه پیشوازی شاه‌ و پیاده و سوار
 جا موهین بانووش خه‌به‌ری زانی
 که وا خوسرهو شاه‌ دیت به میوانی
 له سه‌ریانه‌وه کردی گولاوپاش
 دوور و گه‌وه‌ری بو‌ کرد به شاباش
 له‌پاشان بانوو زانی به یه‌قین
 عاشقی یه‌کن خوسرهو و شیرین
 زور ترسا بانوو غه‌می که‌وته به‌ر
 گووتی به شیرین نازداری کیش‌وه‌ر
 دنیا له شه‌وقی رووی تو‌ رووناکه
 حوسن و جه‌مالت له دنیا تاکه
 مه‌علوومه خوسرهو عاشقی رووته
 به‌س‌راوی داوی که‌مه‌ندی مووته
 یه‌قین بزانه پیاو حیا‌له‌کارن
 له رووی دنیا‌دا یه‌کجار مه‌ککارن
 خوسرهو به لوتف و شیرین زوبانی
 نه‌خوات جه‌ل‌وای تو‌ به‌کامه‌رانی
 دووچارت نه‌کات به زوبانی خوش
 له‌پاشا زور زوو ده‌تکا فه‌راموش
 نه‌گه‌ر له‌ناوی چاکه تو‌ دوور بی
 ده‌بی به خراپه دائیم مه‌شه‌هوور بی

گولاوپاش: گولاوپرژین

شاباش: دیاری

کیشور: ولات

که‌مه‌ندی موو: پرچی دریزی ته‌نافاسا

مکار: فیلباز

له رووی دونیادا ههتا دهتوانی
 به حورمهت بکه، تو زیندهگانی
 خوسرهو که زانی پاکي تو نهوسا
 دیته لام داوای تو له من دهکا
 نه مهش مه علوومه لهو که متر نیت تو
 به ری پی چاکه دا چاوه کهم برۆ
 هه رچهند به خوسرهو تو میهربانی
 من وات پی ده ئیم جا خوت دهیزانی
 بهم نه سیحتم گهر بکهی رهفتار
 به غه م و به لا نابی قهت دووچار
 هه ر چهنده عاشق په ند ناگریته گوی
 تکایه شیرین لامه ده له ری
 وه کوو زلیخا مه که وه شوین پیاو
 پیاو بیوه فان و با نه بی به دناو
 شیرین نه مهی بیست گووتی به بانوو
 منیش هه ر وه ها ده کهم نارزه وو
 نه گهر شیت ببه من بو جه مانی
 ده ستم لی نادا غهیر به جه لالی
 سویندی زوری خوارد شوخی نازهنین
 جا بانوو گووتی نهی گیانی شیرین
 ئیزن به، بچو له دهشت و له شاخ
 راو بکهن دائیم گوستاخ به گوستاخ
 به شهرتی نه چی له گه لیا ته نیا
 با له گه لتان بی له شکر و سوپا
 بهیانی هه لسا شیرینی نازدار
 له گه ل خوسرهو دا روین بو شکار
 که نیه کانی جوان و دلپه زیر
 ئاسکی زوریان کوشت وه کوو نه ره شیر

نصیحة: نامۆزگاری

قط: هه رگیز

زلیخا: ژنی فیرعه ونی میسر بووه، عاشقی یوسف
 پیغه مبه ر بووه.

غهیر: جگه

دلپه زیر: دلگرتوو

شهو به سردا هات شاهي مه داین
 گووتی به شیرین شازادهی نهرمه ن
 با سبهینئ زوو سه رله به یانی
 به زمئ بگیرین به شادمانی
 مهی خوشه نه گهر ساقی به یینئ
 نه وهی مهی خوره باقی به یینئ
 شیرینی نهرمه ن گووتی به سه ر چاو
 هه رچی نه مر ده که ی وا ده که م ته واو
 وه ختی دیواره شیرین له گه ل ش
 به دلیکی خوش له یه ک بوون جیا
 سبهینئ کاتی که له خه وه له سان
 شیرین نه مری کرد به پاکیزه کان
 له سه حرایه کی خوش و دلفه زا
 خیمه و باره گای شاهییان هه لدا
 ده نگ خوشان ده ستیان کرد به گورانی
 ساقی شه رابی گوئره نگی هانی
 له عیشقی شیرین خوسره وه سه رخوش بوو
 شیرین له خوشی خوسره وه مه ده خوش بوو
 له پر له بیشه شیرئ هاته دهر
 هه لمه تی هی نا بو خیمه و چادر
 غه لبه که وته ناو له شکر و سوپا
 خوسره وه شیرئ دی هیج نه په شوکا
 به بی سیلاح و خه نجه ر و شم شیر
 خوسره وه نازانه چوو به ره وه پووی شیر
 مشتیکی توندی وای دا له سه ری
 له کونه لوتی می شکی دهر په ری
 خوسره وه زوو سه ری شیره که ی بری
 هه ر وه کوو کراس پیستی دادری

امر: فرمان

دلفه زا: دلبروین

ئەسەفندیار: پائەوانی ئەفسانەیی ناو داستانی
رۆستەم و زۆراب

کرا بە عادت لەوساوه ئەمجا
شمشیر هەژدەگری ئە بەزمیشدا شا
شیرین کاتی دی شاھی تاجدار
بەمشت شیری گوشت وەک ئەسەفندیار
وای کرد و دەستی خوسرەوی ماچکرد
ئەویش کورانه ئازا دەستتو برد
ناو دەمی ماچ کرد گووتی بە شیرین
ئوخەیی ئەمەتا نەبات و هەنگوین
ئەپاشان خوسرەو گووتی ئەی نازدار
کەمی بترسە ئە پەرورەدگار
رۆحم هاتوووە سەر لیوم بو تو
بمگرە باوەش نەونەمامی نو
جوابی دایەو شیرینی دانا
گووتی زۆر عەیبە بو تو پادشا
ئەم کردەوویە ئەم فکەرە قوربان
گەر واز نەهینی دەبی پەشیمان
لای خوت عاقلی شاھی بەرزەجی
کاری وا مەکە با ئابرووم نەچی
خوسرەو پەیدەرپی بەدەیی خواردەووە
بەدەم هەناسە و ئاهی ساردەووە
عیشق و مەهی هەردوو کردبووی سەرخۆش
مەمکی شیرینی گرتوووی بی هۆش
شیرینی ئەرمەن گووتی پێی بەقار
عەیبە وا مەکە شاھی تاجدار
خەریکی ئەوێ ئابرووی من بەی
دەفەیهکی تر ئیشی وا نەکە
خوسرەو ئە قسەیی شیرین دنگیربوو
بەقین و بەقار هەتسا زویر بوو

دەفە: جار

گووتی به شیرین مه‌علوومه نه‌گهر
 سه‌ودای عیشقی توّم نه‌که‌وتایه سه‌ر
 سه‌رم نه‌ده‌بوو بئ نه‌فسه‌ر و تاج
 له چهرخی گه‌ردوون من ده‌مه‌سهند خه‌راج
 شه‌رابت دامی تا مه‌ستت کردم
 که مه‌ست بووم نه‌مجا پابه‌ستت کردم
 له نه‌وله‌وه خاوه‌ن به‌خت بووم
 ساحیبی سوپا و تاج و ته‌خت بووم
 تو له ته‌خت و تاج کردم‌ت ناواره
 عیشقی تو منی واکرد بیچاره
 نه‌م قسانه‌ی گووت شاه‌ی تاجدار
 سواری شه‌ودیز بوو ده‌رپه‌ری له شار
 بو ولاتی رووم رویشیت بئ نارام
 له ترسی سوپا و له‌شکری به‌هرام
 نه‌سه‌ره‌وت شه‌و و روژ گه‌یشته ده‌ریا
 به قه‌یسه‌ری روّم که خه‌به‌ریان دا
 ناردیه پیش‌وازی هینایانه شار
 دایاننا له‌سه‌ر ته‌ختی زه‌رنیگار
 له چوونی خوسره‌و دلخوش بوو قه‌یسه‌ر
 کچیکی هه‌بوو وهک مانگی نه‌نوه‌ر
 ناوی مه‌ریه‌م بوو پیی به‌خشی ده‌رحال
 شاییدیان بو کرد شاهانه میسال
 خولاسه له‌پاش موده‌تیکی که‌م
 به قه‌یسه‌ری گووت شاه‌ی جه‌مجه‌شه‌م
 له‌ش‌کرم ده‌وی بچمه سه‌ر به‌هرام
 هه‌تا بسینم زوو له‌و ئینتیقام
 سانی دا قه‌یسه‌ر سوپای بئ سامان
 وهک سوپای جاران روسته‌می ده‌ستان

خه‌راج: باج

نه‌نوه‌ر: دره‌وشاوه

جه‌مجه‌شه‌م: خاوه‌ن خزمه‌تکاری زور

انتقام: تو له

ساندان: خستنه‌ ریی له‌شکر

چل په نجا هه زار عه سكه رى شه پر كه ر
 له گه ن خوسره ودا رپيان گرته به ر
 خه به رى زانى به هرامى بيخير
 هات به ره و پيرى خوسره و هكوو شير
 له هه ردوو ته ره ف سوپاى بى سامان
 جوشا و خرؤشا رؤيشته مهيدان
 بوزورگ نوميديش وهكوو شيرى مه ست
 نوسته رلا به كه ي نابوو هه ده ست
 گووتى به خوسره و هم كاته چا كه
 هه لكوته سه ريان نامان خيرا كه
 خوسره وى په رويژ له سه ر پشتى فيل
 له گه ن له شكرى وهكوو ده رى اى نيل
 خويدا له تپى له شكرى به هرام
 به ربوو كوشتار به تيغى بيرام
 له خوښى دوشمن دونيا بوو گوږهنگ
 رووى سه ر زه مينيان لى هينان به تهنگ
 خولاسه له پاش جهنگ و شه ر و شوږ
 شكا له شكرى به هرامى پر زور
 رايكرد به هرامى بيغه رى به دبه خت
 بو خوسره و جيما سوپا و تاج و ته خت
 به حوكمى نه وهى مه ريه مى هينا
 پايه ي بلند بوو له نه و جى عيسا
 عه يش و عيشه رتى هه رچه ند بوو حاسل
 به لام له زه تى هيچ نه بوو به دل
 له دوورى شيرين دائيم غه مباربوو
 له سه وداى عيشق هه ر ليو به باربوو

اسطراب: ناسمانين؛ ناميرى سه ر كرنى
 نه ستيره كان.

باسی په شیمانبوونه وهی شیرین له رۆیشتنی خوسره و

ئهو وهخته خوسره و له شیرین تورا
رۆیشتن شیرینیش حالهتی گورا
سهبر و قهراری نهسله لانهما
وهکوو زوئی خوی ئالوزا و شیوا
لهعنهتی دهکرد له خوی جاربه جار
که بۆچ زۆیری کرد شاهی تاجدار
چوو موهین بانووی زوو کرد باخه بهر
لهو واقعهیه ههموو سهرانسه
جوابی دایه وه بانووی به ته مکین
وتی چاکت کرد رۆله ئافه رین
وا مهسه له حهته که تو سهبر کهی
ئه گهر سهبر کهی به مهقسوود دهگهی
تو بو ئهو کوره زور په نجت کیشا
له داغی گهلی جگه رت ئیشا
ئیس تهش سهبر که ئهی رۆلهی دانا
سهبر بهر سهیله دهکات به حه ئوا
به قسهی بانوو شوخی نازه نین
سهبری کرد به بی هوش و به بی تین
له پاش موده تی بانوو نه خوش کهوت
لهر و لاوازیوو هه رگیز نه ده سه رهوت
به شیرینی گووت مه علومه ئهوا
ئه مرم کۆچه کهم له داری دونیا
کلیلی گهنج و خه زینهی تهواو
دا به شیرینی شوخی مهسته چاو

باخه بهر: ئاگادار

واقعه: رووداو

به ته مکین: سهنگین

مصلحه: بهر ژه وهندی

مقصود: مه رام

(ئه گهر ئارام بگریت بهر سیله ت بو ده بیته به حه ئوا.-

په نده)

مدته: ماوه

له پاش ئەمانه چەند پوژی پێ چوو
 له دنیا دەرچوو جا موهین بانوو
 شیرینی ئەرمەن بوو بە پادشا
 دەستی کەرەم و عەدلی راکیشا
 دئی ئەهالی بە کەرەم کرد شاد
 مەحبوسەکانی له بەند کرد نازاد
 هیئە عەادل و وەتەنپەروربوو
 له دەوری ئەودا گورگ شوانی مەر بوو
 بەلام کە چونکە له خوسرەو دووربوو
 دئی پەر غەم و زویر و رەنجووربوو
 بیستبووی خوسرەو کە بو پۆم چوو
 مریه می ئەوی ماره کردوو
 مریه م خوسرەوی سویند داوه کەوا
 هەتاکوو ماوه دل بە کەس ئەدا
 شیرین دامابوو ئەبەر دەردی دل
 مانەندی کەری بچەقیته گل
 وەزیریکی هەبوو ئەجیی خوی داینا
 وازی له تەختی سەلتەنەت هیئا
 سواری گولگون بوو زوو ئەگەل شاپوور
 گرتییە بەر دەشت و سەحەرا و پێگەیی دوور
 چەند کەنیزیکی جوان و مەهه عوزار
 ئەگەل چەند باری کوتال و دینار
 ئەسپ و گای زور و حوشتر و حیوان
 بردی ئەگەل خوی نازداری دەوران
 پویشت بە پێدا ئەم میل تا ئەو میل
 گەیشتە قەسری شیرین بە تەعجیل
 خوسرەو خەبەری زانی کە یەقین
 گەراوئەوه قەسەرەکی شیرین

محبوس: زیندانی

وطن: نیشتمان پەرور

دەور: ئە سەردەمی ئەودا

سلطنة: فەرمانرەوا

مەهه عذار: روخسار وەک مانگ

زۆرى پىن خوشبوو، له ترسى مەريەم
 نەيوپرا باسى بکا زۆر يا کەم
 جاربه جار دەينارد بو لای پهيامى
 سه بوورى دههات هەر به سه لامى
 گووتى به مەريەم رۆژى له رۆژان
 باوهرم پىن بکه ئارامى گيان
 وهک خويى پيا بکهن ژان دهکا برين
 منيش تا دووربه چاکه له شيرين
 به لام مه علومه شيرينى به دبه خت
 بو من به جيبى هيشت موک و تاج و تهخت
 له گهل من دائيم چاکه کاريى بوو
 کردهوه و پيشهه و وفادارى بوو
 بنيره با بيت بو ئيره گيانه
 حورمهتى بگرين خيىر و ئيجسانه
 جوابى خوسرهوى دايهوه مەريەم
 گووتى واريسى تهخت و تاجى جهم
 نه گهر بيتو من شيرين ببينم
 کوپر ده بى چاوم گيانى شيرينم
 شيرين جادووه زۆر حيله کاره
 کافره و ساحر پيس و مه ککاره
 ته فرهى تو ده دات من ليت دهکا دوور
 خوى ده سه پينى و من ده بهم مه هجوور
 قهت هوميد مه که له سه ر پوى دونيا
 له نه سپ و ژن و له شمشير وهفا
 هەرگيز دل مه ده به شيرين ئامان
 جادووه به لات تووش دهکا قوربان
 سويندى زۆرى خوارد به تاجى قهيسه
 به تهخت و بهختى شاهى تاجوهر

احسان: چاکه کاري

ساحر: جادووگهر

مهجور: پشتگوپخراو

گوتی نه گهر بیت شیرین ببینم
 هر نهو سه عاته خوم ده خنکینم
 خوسرهوی په رویت زانی به یه قین
 مه ریه مه ناکا قهت نه گهل شیرین
 چاره ی هیج نه دی پادشای دانا
 به غهیری نهوهی بهینی سه برکا
 جابه جاریکیش شاپوور به په نهان
 ده چووه لای شیرین به دلی نه رزان
 قسه ی خوسرهوی بو شیرین ده برد
 ده گه رایه وه خیرا ده ستو برد
 سه ری سوور مابوو شیرین که خوسرهو
 چلون ههل ده کا نه وه نده بی نهو
 نه دلی خویا دهی گوت خودایه
 نه گهل من خوسرهو چهند بیوه فایه
 به خوسرهوی گوت عاقیبهت شاپوور
 چلون تو ده ژیت نه شیرین بی دوور
 جوابی دایه وه شاهی به رزه جا
 گووتی وا چاکه نهو ببه جیا
 چونکه گهر مه ریه شیرین ببینی
 نه قین و رقا خوی ده خکینی
 شاپوور نه مهی بیست نه خوسرهو ده رحال
 چوو بو لای شیرین وهک تهیری تی ژبال
 وتی پیی خوسرهو توی زور خوش دهوی
 نه دووریت خهوی نه چاو ناکه وی
 به لام نه مه ریه ده ترسی به گیان
 رجایه مه به نه سلنه دلگران
 هه لسه نه گه لهما به جووته نیستا
 سوار بین و بچین بو خزمه تی شا

به رزه جا: پایه بهرز

طیر: باند

له گهڻ پادشا تو به په نهانی
 خوش رابویره هه تا ده توانی
 شیرین به توندی گووتی به شاپوور
 گه لئ بئ شهرمی نهی له خودا دوور
 تو خستمته ناو کیژاوی به لا
 به زوبانی لووس منت ته فرهدا
 بوچی نازانی بئ عهقل و نه فام
 تو تاج و تهختی شاهیت له کیس دام
 سهد خوژگه دایکم منی نه بووایه
 یا منی دهرخوارد سه گئی بدایه
 وا له گهڻ مهریه م کهیف دهکا خوسرهو
 نهو منی ناوی من نامهوی نهو
 به شوینیشما بیته مهریه می قهیسهر
 له م قهسره به شهق من دهیکه مه دهر
 مه یلم بئ زولضم دهکهم به زنجیر
 دهنیرم خوسرهو زوو بکا یه خسیر
 به برژانگی خوم بلیم وهکوو تیر
 دهرؤن بوم دهکن خوسرهو به نیچیر
 دئی پادشا بو مهریه م گهرمه
 منی بو چیه بئ حهیا و شهرمه
 من نهو تهیره نیم بمگرن به داو
 یا هه موو بازی بیتوو بمکا راو
 من عاشق نه بووم وها بوو ته قدیر
 خه تام کرد خه تا سا چیه ته دبیر
 نه گهر نهو ده لیت به شیرین بگهم
 بلئ کهیف بکات با له گهڻ مهریه م
 زور له گهڻ شاپوور قسه ی توندی کرد
 په شیمان بووه ووه له پر ده ستوبرد

ته قدیر: سه رنویشته

صحبته: پیکه وه بوون

گووتی له باتی من ببه په پیام
به خوسرهو بلّی لیّت دهکا سه لام
بلّی که شیرین عهرز دهکا قوربان
له فکریه خوشـــــــــــــــــو حبه تی جارن
تۆ دائیم که یف و خوشی خوت نه وی
که ی یادی منت له فکر دهکه وی
وهختی بی یار بووی ههر من یارت بووم
ههر من دلّسوز و غه موارت بووم
تۆ گووت هیئا له رووم به خه رمان
من تاج و تهختی خۆم کرد په ریشان
زه لیلیم مه که چونکه عه زیزم
ئازادم بکه ی چاکه، که نیزم
به رۆژ و به شه و نیمه ئاساییش
له تۆش نابینم زه ره به خشاییش
منن بوچی ده بم به د حال به بی تۆ
پار له گه لّ تۆ بووم نه مسالّ به بی تۆ
شیرینی نه رمان با ههر ره نجوور بی
یاخوا چاوی به د له خوسرهو دوور بی
شاپوور نه مانه ی که بیست له شیرین
کورنووشی بو برد گووتی ئافه رین

باسی فه رهادی کوهکه ن

شیرینی نازدار خاتونی ئیران
شۆخی دلّرفین ئاشووبی توران
له دهردی دووری خوسرهو زویر بوو
خواردنی دائیم ههر شه کر و شیر بوو
رانی حه یوانی له و شوینه دووربوو

له شیر هیئانا که نیز ره نچووربوو چونکه لهو جییهی شیرینی لی بوو لهوهری که مبوو حیوان برسی بوو به سه هلی و گورجی بو هیئانی شیر شیرین خهریک بوو ههر دهیکرد ته دبیر شهویک هاته لای شاپووری دانا قسهیان دهکرد به تاقی ته نیا گووتی به شاپوور گهرانی حیوان دووره زور زحمهت دهبن که نیزان شاپوور عهرزی کرد نهی سهرووی نازاد شه خسیک مه شهووره ناوی به فهراهاد موهه ندیسیکه بی میسل و هاوتا جوان سه نعهت دهکا له سهنگی خارا که ژ و کیو له دهست نهو هه راسانه نه م ئیشه به دهست فهراهاد ناسانه من و نهو له لای ماموستای دانا ته حسیلمان دهکرد منال بووین نهوسا له نه تیجهدا من بووم به نه ققاش فهراهادیش ناخر بوو به سهنگتراش به سه نعهت له بهرد نه تاشی سه د رهنگ نهو به ئوستادی چاره ی تو دهکا مه قسهدت پیک دیت ماهی دلارا نه گهر ده فهرمووی دهچم دهی هیئم به ناره زووی تو کارت پیک دینم شیرین نه مری کرد شاپووری دانا هه نسا به گورجی رویشته به شوینیا فهراهادی هیئا بو قه سری شیرین حورمه تی زور گرت شوخی نازه نین

سهل: ناسان

شخص: کهس

صنعت: پیشه

تحصیل: خویندن

نتیجه: نه نجام

استاد: وهستا

دلارا: دلخوشکهر

فەرھادیان دانا لەمدیو پەردەوہ
 شیرین جا دەرگای قسەئە کردەوہ
 پیکەنی ئە دەمی شەکر دەبەاری
 گۆل ھەل دەوہری بە بار ئە زاری
 قسەشیرین بوو بەوینەئە ھەنگوین
 بوہ وەختی خۆی ناوئرا شیرین
 ھەر کەسێ کە گوئی ئە قسەئە دەبوو
 ئەفلاتوون بووایە زوو لەھۆش دەچوو
 ئە شیرین کاتی قسەئە بیست فەرھاد
 ئەندامی لەرزی بەربوووە فریاد
 بە داوی عیشقی گرفتار بوو زوو
 خۆی خستە سەر خاک دئی ئە دەستچوو
 شیرین تئ گەیشت وەستای بیچارە
 بە داوی عیشقی ئەو گرفتارە
 گووتی تکیای ئەم مەردی ئوستاد
 کاری بکە بۆم دئەم ببئ شاد
 پان دوورە لیەمان دەخیل و ئامان
 منیش موحتاجی شیرم وەستا گیان
 دەمەوئ زۆر زوو پێگای دوو فرسەنگ
 جوگەییەک بکە بۆم مەحکەم ئە سەنگ
 کە ئەو جوگەییە بگاتە جیی پان
 شیر بدۆشن بۆم لەوئ کە نەیزان
 ئەو جوگەییەو ھەتا ببئ تەئخیر
 بەبئ مەشەققەت بیئە ئیترە شیر
 زوبانی نەبوو فەرھادی مسکین
 کە بداتەوہ زوو جوابی شیرین
 ھەر دوو دەستی خۆی نایە سەر چاوی
 وەک دیزە جووشی دەدا ھەناوی

افلاطون: یەکیکە ئە فەیلەسوفەکان

فرسەنگ: یەکەئە پێوانەئە دوورییە

مشقە: زەحمەت

دیزە: دەفری گلین / جووشدان: کولان و قوڵپدان

هۆدهی زهپکار: ژووری ئالتونی

تیشه: تهشوی/ قولنگ: پاچ

ئاوی حهیهوان: ئاوی حهیات

سهنگتهراش: بهردتاش

خهراج: باج

هاته درهوه له هۆدهی زهپکار
له که نیزانی نه مچا کرد پرسیار
گووتی نازانم شیرین چی فهرموو
تی نه گهیشتم به چی بینم زوو
که نیز و کچان قسه یان بو کرد
که فهراهاد بیستی هه ئسا دهستوبرد
تیشه و قولنگی هه لگرته سه رشان
رووی کرده دهشت و چۆل و بیابان
بهردی دهتاشی به وینهی په نیر
جوگهی دروو ستکرد بو هینانی شیر
له جیی رانهوه تا قهسری دولبه ر
جوگهی پاکیشا وه ستای قورپه سه ر
حهوزی دروو ستکرد له بهر قهسری جوان
شیری بو دههات وهک ئاوی حهیهوان
به مانگی هه مووی ته واو کرد ئازا
ناردی مژده یان به نازهنین دا
هاته دهر وه کوو سه رووی خه رمان
بو سهیری حهوز و جوگیشان کشان
که چاوی پی کهوت شوخی مه هجه بین
گووتی به فهراهاد هه زار ئافه رین
لازمه ئیستا به خششیکی باش
من بدهم به تو وه ستای سهنگتهراش
فهرموو شوانه کان ده بی جیا جیا
به خشیشی زورچاک بدن به وه ستا
فهراهادی بانگ کرد له لای خوی داینا
به مشیت نه ئماس و گه وهه ری پی دا
گواره یه کی بوو له گه وهه ر شیرین
خه راجی موئکی رۆم بوو له گه ل چین

له گویي کردهوه فهرمووی ها وهستا
 ئەمه بفرۆشه خهرجی که تو خوا
 ههتا بمینم منهت باری تۆم
 پیم ئەدا ناکری زۆر قهرزاری تۆم
 فهرهادیش عهززی شوکری جیهینا
 تهعزیمی بۆ کرد له مهجلیس ههئسا
 گرتییه بهر ریگهی چۆل و بیابان
 به شین و زاری و واوهیلا و گریان
 له دهردی عیشق و له تاوی دووری
 ههچهندی دهکرد نهیبوو سهبووری
 تهنها مایهوه نهخۆش و پهنجوور
 له رهفیتان و له دۆستانی دوور
 سهیری قهسهکهی دهکرد جاربه جار
 جل و لیباسی دهکرد لهت و پار
 گاهه لهگهڵ ئاهوی سهحرا دهگهرا
 گاهه بهتهنها دهیکرد مودارا
 ههموو ههفتهیه دهچوو لای شیرین
 تهسکینی دها به دئی غهمگین
 ههموو شهو دهچوو غهمبار و زویر
 له چهوزهکهی یار دهیخوارهوه شیر
 باسی عیشقی ئەو کهوته سهر زوبان
 لهناو عاله مدا بوو به داستان

باسی خه بهر زانیی خوسرهو
له عا شقبوونی فهرهاد به شیرین

به دکاری رۆیشیت بۆ لای پادشا
 لهو کاره ساته خه بهری پی دا

تعظیم: سلاوی تایبهتی بۆ بهگه وره دانان

گاه: جار جار

به دکار: خراپه کار

عه‌رزی کرد فه‌ره‌اد له عی‌شقی شیرین
 دائیم خه‌ریکی گ‌ریانه و نائین
 له سه‌ودای عی‌شقی شیت بووه و شه‌یدا
 گ‌رتوو‌یه‌تیه به‌ر ری چۆل و سه‌حرا
 هیج شه‌رم ناکا له جه‌وان و له پیر
 ناترسی هه‌رگیز له شه‌مشیر و تیر
 هه‌موو هه‌فته‌یه ده‌چی به‌یه‌لغار
 ک‌رنووشی ده‌بات بو قه‌سری د‌ل‌دار
 ئه‌م قسه‌یه‌ی بیست کاتی خوس‌ره‌و شا
 عی‌شقی شیرینی زیاد بو له د‌ل‌دا
 چونکه مه‌علوومه که‌وا دوو بولبول
 چاک‌تر ده‌خوینن له ده‌وری یه‌ک د‌ل
 زۆری پی خوش‌بوو که ئه‌و مه‌ه‌رووه
 عاشقیکی که‌ی بو په‌یدا بووه
 به‌لام له‌لایشی گ‌ران‌بوو خوس‌ره‌و
 فه‌ره‌اد عاشقه به‌ نازداری ئه‌و
 فک‌ری کرده‌وه گه‌لی له‌و کاره
 که ته‌دبیر چیه‌ی چۆن بکا چاره
 چهند مه‌حه‌رمیکی بانگ‌کرد بو ته‌دبیر
 فه‌رمووی زۆر د‌لم عاجزه و زویر
 بیستوومه ده‌ئین فه‌ره‌ادی مسکین
 شیت و شه‌یدایه له عی‌شقی شیرین
 ئه‌گه‌ر بیکوژم گ‌ونا‌هم ده‌گا
 نه‌یکوژم یه‌قین به‌دناوم ده‌کا
 وه‌زیره‌کانی ته‌دبیریان بو کرد
 چهند سواره‌یه‌کیان نارد به‌ده‌ست‌توبرد
 له‌گه‌ل ئه‌سپیکدا گووتیان که ئازا
 فه‌ره‌ادی سه‌نگ‌تاش زوو بکه‌ن په‌یدا

جه‌وان: گه‌نج

مه‌ه‌روو: پوخسار وه‌ک مانگ

له پاش ته عزمی زور و ئیجترام
 پیی بلین خوسره و ئیت دهکا سه لام
 ئیشی پیت ههیه هه ئسه له گه ئمان
 بچین بو خزمهت پادشای جیهان
 سوارهکان هه ئسان به تعجیل خیرا
 گه ران که ژ و کیو رووی دهشت و سه حرا
 به بی مودارا چند روژ و چند شه و
 ده گه ران به بی خوراک و پیخه و
 ئاخری روژی سه یریان کرد فه ره اد
 وا له دهشتی که به دئی ناشاد
 غه مبار که وتوو ه یه خه ی کردوو ه چاک
 گه وزده دا له سه ر به رد و خو ل و خاک
 نه و جه وان ی که لاوچاک و دلیر
 به سه ام و هه یبه ت وه کوو نه ره شی ر
 سه لامیان ئی کرد به گورج و چالاک
 گووتیان بوچی وا که وتویه سه رخاک
 سه به بی چییه که وا غه مباری
 بوچی عاجزی بوچ بیقه راری؟
 خوسره و پادشای هه موو ئافاقه
 به دیداری تو گه لی موش تاقه
 بفره موو سوار به، شاهی تاجدار
 چاوه ری ئی تو یه ده کا ئینتیزار
 جوابی دایه وه فه ره ادی مسکین
 به دئی غه مبار به له فزی شیرین
 گووتی کاکه من غه ربم هه ژار
 ده بی چی بوئی له من شه هریار
 دیو و جن له من ده بن هه راسان
 منی بوچییه پادشای جیهان

یه خه چاک کردن: یه خه دادرین

ئافاق: ئاسو

لفظ: له بز؛ وته

جن: جنوکه

تکام وهه‌هایه مه‌ردانی هۆش‌ییار
 بگه‌رینه‌وه بو لای شه‌هریار
 بلین زۆر گه‌راین سه‌حرا خوار و ژوور
 نه‌مان دۆزیه‌وه فه‌ره‌ادی ره‌نجوور
 گووتیان نه‌ی فه‌ره‌اد مسکینی هه‌ژار
 غه‌ریبی بیکه‌س شیتی عیشقی یار
 قه‌سه‌تته‌م به‌ زاتی خالقی عاله‌م
 بو لای تو‌ی ناردووین شاهی جه‌مه‌شه‌م
 به‌هانه مه‌گره سووار به‌ ئازانه
 بچین بو خزمه‌ت شاهی زه‌مانه
 هیج چاره‌ی نه‌ما فه‌ره‌ادی هه‌ژار
 که‌وته ری له‌گه‌ل سواری شه‌هریار
 له‌پاش هه‌فته‌یه‌ک گه‌یینه قه‌سری شاه
 خه‌به‌ریان زوو برد بو شای عالی جاه
 نه‌مری کرد ده‌رحال بردیانه دیوان
 دانیشته‌ت دل پر غه‌م عاجز و گریان
 وه‌کوو شی‌ری مه‌سه‌ت فه‌ره‌ادی مسکین
 هیج فکری نه‌بوو له‌ قسه‌ی شیرین
 زه‌رئه‌فشان کرا به‌حورمه‌ت ته‌واو
 خوسره‌و گووتی پی‌ی به‌خیری‌یت سه‌رچاو
 له‌پاشان خوسره‌و گووتی نه‌ی فه‌ره‌اد
 نه‌سه‌له‌ن خه‌ل‌قی کو‌ییت دلیری ئازاد؟
 جوابی دایه‌وه گووتی من گه‌دام
 له‌ نه‌سه‌لا خه‌ل‌قی شاری ئاشنام
 گووتی سه‌نه‌تتان چیه‌ و مه‌ شغو‌لی چین؟
 گووتی ده‌فرۆشین گیان، خه‌فه‌ت ده‌کرین
 گووتی گیان چلۆن ده‌فرۆشی ئینسان
 گووتی زۆر سه‌هله له‌لای عاشقان

خالقی عاله‌م: به‌دیینه‌ری جیهان

زر افشان: زیر به‌سه‌رده‌ه‌ل‌دان

گوتی عاشقی ئایا به شیرین؟
 گوتی خوشتره شیرین لام له دین
 گوتی تو شیرین ده بیینی به خه و؟
 وتی خو نانوم نه پوژ و نه شه و
 گوتی که ی مهیلی دهرده که ی له دل؟
 گوتی نه و پوژه که بچمه ژیر گل
 گوتی بوچ سه و دای دهرنا که ی له سه ر؟
 گوتی دهرنا چی تا پوژی مه حشه ر
 گوتی ئایا تو دهرتری له که س؟
 گوتی دهرترسم له شیرین و به س
 خوسره و که زانی قسه بی سووده
 هرچی پی بلی هیچه و بیهووده
 گوتی نه و شاخه ی وا له ریگوزهر
 نیمه ناتوانین پیا بیینه سه ر
 قه سه م به سه ری شیرینی دل به ند
 له مه گه وره تر من نیمه سوگه ند
 نه گه ر نه م کاره م بو بینیته جی
 پیش که شت ده که م هرچی بته وی
 جوابی دایه وه فهرهادی ئازاد
 گوتی پادشا تو به دلشاد
 بو ت ده که م به ده شت که ژ و کوی سه نگین
 قه سه م به چاوی مه خموری شیرین
 به و شه رته وه ختی کارم کرد ته و او
 بمرهیتی شیرین شوخی مه سه ته چاو
 خوسره وی په روی زور رقی هه ئسا
 ته مای بوو دهرحال له گه ردنی بدا
 به لام قینه که ی خوی نه کر ئیزهار
 به فهرهادی گوت نه ی مه ردی به کار

سگند: سویند

تۆ ئەمە بەکەى بزانە يەقىن
 نامەردم ئەگەر نەتەدمەى شىيرىن
 كاتى ئەمەى بىست فەرھادى بىدل
 رىي كىوى پرسى ئە شاھى عادل
 پىاوى ئەگەل نارد كردى رەھنمەون
 بردى بۆ قولەى كىوى بىستەون
 رۆيشتە سەر كىو بە مانەندى با
 قولنگى ھەنگرت كورانە ئازا
 ئە پىشا تەختى درووست كرد ئە سەنگ
 نەقشى ئى ھەنگەند وەك نەقشى ئورژەنگ
 بە ئەلماس شكلى شەودىز و شىيرىن
 ھەئى كەند فەرھاد جوان و نازەنىن
 بە بىستەونى دەگوت جار بە جار
 ئەى كىوى سەنگىن ھاوار سەد ھاوار
 رجا دەكەم لىت خوت بۆم نەرم كە
 ئە ئاھى و ئالەى فەرھاد شەرم كە
 ئەگىنا بەخوداى ھەىى و لامەكان
 ھەتاكوو ئەبەر مندا بى گىيان
 دەستبەردار نابم ئە ئاقارى تۆ
 شەو و رۆژ دەدەم من ئازارى تۆ
 بە تىشە و قولنگ ئەى سەنگى خارە
 لاشەت زوو دەكەم من پارەپارە
 جارجار دەچوو بەر سەورەتى شىيرىن
 دەگرىا دەگوت شوخى نازەنىن
 رەھمى بە دلى غەمبارى من كە
 عىلاجى لىوى بەبارى من كە
 وا ئە عىشقى تۆ دەسەوتىم ئە دوور
 پەروانە ناگرى بەرگەى شوعلەى نوور

رەھنمەون: رىنماىى

ئورژەنگ: آرتنگ؛ ھونەر مەند

ھى لامەكان: زندووى شوئىنبر

ئاخ خۆزگە شەو گویت ئە زاریم دەبوو
گویت ئە نالەى شەو بیداریم دەبوو
ئە دونیا باسى فەرهادی رەنجوور
بالبوووه تەواو بوو مەشھوور

**باسی رۆیشتنی شیرین بو کیوی بیستوون
بو لای فەرهاد و ساقت بوونی نەسبەکەى**

موبارەک رۆژی ئە رۆزگارەن
شیرینی ئەرمەن ئەگەل نازداران
باسی عیشرەتی جارانی دەکرد
قسەى گوئگەشت و سەیرانی دەکرد
ئە پاش قسە و باس سووچبەتی تەواو
پاسی بیستوون ئاخەر هاتە ناو
شیرینی نازدار گووتی بە یاران
دەچمە بیستوون بە عەزەمى سەیران
بە میرئاخوری ئەمرکرد شیرین
هە ئسان دەستبەجى ئولاغیان کرد زین
تەسادوف گوئگون ئەو دەووورە نەبوو
ئە سپیکی تریان بو هینا زوووزوو
سوار بوو کەوتە رى بەتاو و یەئغار
شیرین چە شیرین؟ وەکوو نەوبەهار
نیرگسى دیدەى مەست و بیخەو بوو
وینەى خەرمانى گوئی تیرئاو بوو
خولاسە رۆیشت شیرینی ئەرمەن
کاتى گەیشتە نزیکى کوهکەن
پیاڵەیهک شیرى دایى دەرزمان
گووتى ئەى فەرهاد بیکە نوشى گیان

میرئاخوور: کەسێک سەرپەرشتی تەویله بکات

تصادف: بەرێکەوت

خلاصة: پوخته

وهري گرت له دهست ماهی دلارا
 خوارديهوه کوهکهن دهستتبه جي خيرا
 به ئی مه علوومه عاشقی شهيدا
 یار بیت به ساقی زهریښ دهیخوا
 کهوته بهری پیی به یاهو یاهو
 گریا و نالاندی رووی له بهریښ سوو
 گووتی بینایی دوو دیدی فهاد
 دووربی له چاوی پیسی بهدنیهاد
 یاخوا وهک گول رووت هر خندان بی
 زولفی مشکینت با پهریشان بی
 له هردوو دنیا خوا بیکا نازاد
 وهک نهم بهندهیهی خوتت کرد دلشاد
 چونکه موفلیسم خه جائه تبارم
 له ناقاری تو زور شهرمسارم
 خو نیمه گنج و خه زینه و گهوههر
 تا شاباشتی کهم سهرووی سیمین پهر
 هر گیانم هیه بیخه مه بهر پییت
 بیکه به شاباشی خاکی بهری پییت
 جوابی دایه وه شیرینی نهمه
 فهرمووی سهبر که فهادی کوهکهن
 نهم کاره تهواو بکهی مهردانه
 نیتر نایمینی خوسرهو بههانه
 له پاش قسهی زور دولبهری مه هوش
 گووتی به فهاد دهرؤم شهوت خوش
 ناوزهنگی توندکرد پروا به یه لغار
 گلا نه سپه کهی شیرینی نازدار
 مه شهووره ده ئین نه سپه کهی شیرین
 ساقیت بوو دهرحال فهادی مسکین

یاهو: یاالله

بهدنیهاد: ناخ خراپ

گلان: کهوتنه خوارهوه له ولاخ.

شیرین و ئەسپی هەنگرت بە سەرشان
رۆوی کردە سەحرای چۆل و بیابان
بردییە بەردەمی قەسرەکەى ئازا
لە رینگا ئانى ئەسلەن نەووستا
بە شین و گریان بەواوویلاو
شیرین و ئەسپی دانا و گەراو

باسی مردنی فەرهادی کوھکەن

خوسرەو جاسووسی زۆری دانابوو
حالی شیرینیان تی دەگەیاندا زوو
خەبەرینان دایە گووتیان کە شیرین
چوو بو دیدەنی فەرهادی مسکین
لە عیشقی شیرین وا بەدەستتوبرد
ئەو کیووە سەختەى پارچە پارچە کرد
ئەگەر بەم نەووعە کار بکا فەرهاد
بە یەک مانگی تر کیو دەدا بە باد
وختی ئەمەى بیستت شاھى تاجدار
پرسی لە پیاوی عاقل و هۆشیار
گووتی تەدبیرم چییە چۆن دەبێ؟
شیرینی ئەرمەن ئەدەستەم دەچى
ناردیان پیاویکی مەلعوونیان هینا
گووتیان بەگورجى بچۆ هەر ئیستا
بلى بە فەرهاد خاکت بە دامان
شیرینی نازدار شای نەونەمامان
لە دونیا دەرچوو ئەى قورت بەسەر
هەر رەنجیکتدا رۆیشت بە هەر
وعدیان دایە لە زێر و لە مال

دەدا بە باد: دەیکات بە تۆز

ملعون: نەفرەتیی

وعد: بە ئین

طلب: داوا

چهند ته له بکات بیده نځ دهر حال
دهستبه جی کابرا چوو بو لای فهرهاد
گووتی داخه کهم رهنجت چوو به باد
بن عه قلی نه فام دل پر داغ و دهر د
نهمجا چی ده کهی شیرین نهمرو مرد
نهو لاشه جوانه ی که وه کوو گوول بوو
داخه کهم نهمرو نهمسپه رده ی گل بوو
فهرهاد نهمه ی بیستت به په ژاره وه
له سهر تاقی به رد کهوته خواره وه
به دهنگیکی بهرز گووتی ناخ شیرین
گیانی ته سلیم کرد به گیان ناهه رین
شیرین نه پاشان خه بهری زانی
کهوا فهرهاد مرد به دل گران ی
چوو بو سهر لاشه ی فهرهادی کوه کهن
زور لاواندییه وه به گریه و شیوهن
کفن و دفنی کرد به په رسمه ی شاهان
سپاردی به خاک به دیده ی گریان
گومهزی بو کرد عالی و شاهانه
قهبری فهرهاد بوو به زیاره تخانه
چونکه کوه کهن رهنجی برد بوو
به نارپه حهتی و میحنهت مرد بوو
به بن ترس و خوف نه ته عنه ی نه غیار
ته عزیزیه ی بو کرد شیرینی نازدار
نهمجا نه پاشان پادشای جیهان
نهو کاره ی کردی زور بوو په شیمان
له سهری بار بوو غم و په ژاره
موته نهمسیر بوو به دل نهو کاره

گیان ناهه رین: خوا؛ گیان بدر و وستکه ر

عالی: بهرز

متاثر: کاریگر

له دڻدا دهگوت زور خراپم کرد
دهبينم جهزای نهمه دهستوبرد

باسی کاغهزنووسینی خوسرهو بو شیرین

پوژیک له پوژان بهدئی غه مگین
خوسرهو کاغهزی نووسی بو شیرین
نووسی بیستومه زور په ریشانی
له مهرگی یارت دیدهگریانی
سا بهس بو فهاد شین و فهاد که
جاریکیش یاری قه دیمت یاد که
نهو بیچارهیه له داغی تو مرد
خاکت به سهری فهاددا بوچ کرد
فهاد مرد یاخوا هه رخوش بی شیرین
گولزهرد نه ما خو ماوه نه سرین
دای به قاسیدیک رویشت دهستوبرد
نامهی ته سلیمی دهستی شیرین کرد
شیرین کاغهزی خوسرهوی که دی
زوری پی خوشبوو وهک گول پیکنه نی
به لام له قسهی تالی پادشا
مات و بیدهنگ بوو ساتی چه په سا
لهو پوژانه شادا به ته قدیری خوا
مهریه مرد دئی تنگ بوو پادشا
مه شهوور بوو شیرین شوخی مهسته چه م
ناردبووی زه هریان دابوو به مهریه م
هر چه ند ته عزیبیهی بو دانا خوسرهو
به لام دلخوشبوو له مردنی نهو

قدیم: دیرین

مهسته چه م: چاومهست

له مهرگی مهریه شیرینی نازدار
 که یفی زور خوش بوو که بوو خه به ردار
 له بهر حورمه تی شاهی جه محه شه م
 نه ویش ته عزیزیهی دانا بو مهریه م
 کاتی ته عزیزیهی ته و او بوو شیرین
 جوابی نامه که ی نووسی به ته مکین
 نووسی بانوی شا گهر چوو ته ژیر خاک
 بانوی جوان زوره بوچ ده بی غه مناک
 هیج خه فته مه خو شاهی ناز کدل
 مهریه م گه نجه گه نج جیی ژیر خاکه و گل
 وا چاکه ناوی مهریه م نه هی نی
 بیت به عیسا ئیتر نایبینی
 نه گهر بت شاکا با عیسا خوش بی
 مهریه م مردوو هه ر کیسرا خوش بی
 به مووی زولفی خوئی نامه ی به ست شیرین
 عاده ت وها بوو زه مانی پیشین
 دایه ده ست قاسید گووتی هه ر ئیستا
 تو نه م کاغزه ببه خزمه ت شا
 خوسره و خویندییه وه که نامه ی شیرین
 له قسه کانی گه لی بوو غه مگین
 له دلدا گووتی نه م جوابه جه نگه
 خشته اویتز ناخر پاداشتی سه نگه

ناز کدل: دل ناسک

جوابه جه نگه: بهر په رچدانه وهی ناخوش
 خشته اویتز: وتهی ناخوش وتن له ژیر په رده دا

باسی سیفته تی خوسره وی په روپز

هیچ که سی شاهي له سهر پووی دنیا
به وینهی خوسره و نه کردوه نه سالا
له دیوانیدا بوو شکات و داد
نه هالی دائیم به دلیکی شاد
پینج ریز حازربوون هموو له جزوور
دادی ده پرسین شاهي جهم ده ستوور
ریزی یه که مین ده و نه مندان بوون
دووم ریز لات و لیکه وتووان بوون
سییه م ریزیان نه خوش بوو بیمار
چاره م ریز هموو مه زووم بوو هه ژار
پینجه م ریز عاسی و خه تاباران بوون
چاوه ری نه مری شاهي جیهان بوون
ده و نه مهند سهیری فه قیریان ده کرد
سوجهی شوکریان بو خودا ده برد
فه قیریش دهیدی نه خوش و بیمار
شوکریان ده کرد بو په روه ردگار
نه خوشیش دهیدی زو له لیکراو
به ناساغي خوی رازیبوون ته و او
نه و انیش سهیری عاسییان ده کرد
سوجهی شوکریان بو خودا ده برد
باره گای خوسره و جیی عه دل و داد بوو
بو هموو عالم ده رگای گوشاد بوو
روژی دوو ده فعه سوبح و نیواران
له دیوانی شاهي دایان ده نا خوان
گوشتی گا و ماسی و مهر و تهیر و توور
له سهر خوانی بوو زور و بیقسوور

نه هالی: خه لکی ناوچه یه ک

حاضر: ناماده

عاسی: سه ریچیکار

بیمار: ده رده دار

گوشاد: کراوه

دفعه: جار/ صبح: بهیانی

خوان: سفره

مه شهووره نه ئين شاهي به شه وکته ت
 وجودی بوو و توشی رتوبه ت
 ماینی به حری زوری هه بوو شا
 وهختی جوانویان که ده بوو پهیدا
 هه به شیری مه ر په روه رده ده کرا
 گوشتیان بو خوسره و نه وه ده برژان
 دروستیان کردبوو ته نووری له زیو
 له زیوی قالی جوانی که سنده دیو
 له و ته نوورده دا میقداری ده بار
 ده سووتا عود و سه نده ل له جیی دار
 له جیاتی ته عام چیشتی خوش و نان
 گوشتی جوانویان له بوی ده برژان
 له سه ر خوانی زیر بویان داده نا
 هه ر نه وهی ده خوارد دائیم پادشا
 پاشماوهی له گه ل زه رف و سینی زیر
 ده به خشییه وه به لات و فه قیر
 هه موو رۆژ نه مه خواردنی نه و بوو
 نه و به خشیینه وه پیشه ی خوسره و بوو
 خولاسه دائیم هه ر به و نه وه خوان
 ده رازیه وه بو شاه — له دیوان

**باسی پرسیار کردنی خوسره و
 له جه کیمان له خسوسی جوانانه وه**

خوسره وی په رویز رۆژی له رۆژان
 له دیوانا بوو دلخوش و شادان
 شاهانی دنیا له رۆم هه تا چین
 تا نه سه فه هان و موکی خورنشین

به شه وکته ت: پایه بهرز

وجود: لاشه

جوانوو: بیچووی نه سپ

قال: پوخت

سه نده ل: جوړه داریکی بون خوش

طعام: چیشتی

ظرف: قاپ

له پای تهختی شاه — به دلیکی ساف
 دهوره یان دابوو له ههر چوار نه تراف
 ساقی چهند دهوری شهرابی هینا
 جا په ردهی شهرمی لادا پادشا
 پرسسی ناخو له کامین دیار
 ههیه نازداری شوخی مه هوزار
 یه کی عه رزیکرد له شاری خوتهن
 زوره نازداری جوان و گولبه دهن
 یه کی تر گووتی له شاری کشمیر
 ههیه دولبه ری بیعه یب و ته قسیر
 یه کی کیش گووتی وا له نه سفه هان
 نازداری ههیه لایه قی شاهان
 عه جهب کچی که ناوی شه کره
 ههتا ههز بکه ی جوان و دولبه ره
 هیج عه یبی نییه جوان و دلارام
 له ده ست هه موو که س ده گری پیاله و جام
 ههر که سی شه ویک بیگریته باو هس
 له زه تی نه سلهن ناکات فهراموش
 خوسره و نه مه ی بیست ویستی که شیرین
 ته رککا ههتا ببی دلغه مگین
 عیشقی شه کری ته واو که و ته سهر
 نه یی توانی مه یلی له دل بکا دهر
 بهم خه یاله وه مایه وه یه کی سال
 نه یه یشت تی بگا که سی له نه حوال
 له پاشان عیشقی شه کر هئی سان
 سوار بوو پادشا چوو بو نه سفه هان

اطراف: دهورووبهر

ماه عذار: مانگړوخسار

تقصیر: که موکووری

باسی رۆیشتنی خوسره و بو نهسفه هان بو لای شهکر خان

خوسره و که وهختی بو نهسفه هان چوو
سهیری کرد نهلی روخوشن هه موو
شهویک پادشا له گه ل یه ک غولام
چوو بو قهسره کی شه کری گوئه دام
له دهر وازه ی دا شاه ی تاجوهر
پیاویکی شه کر له مال هاته دهر
سهیری کرد جوانی وا له بهر دهر دا
تاجی شاهانه ی نه و له سهردا
جلهوی بو گرت دابهزی پهرویز
غولام بر دییه ناو تهویله شه و دیز
خوسرهویان برده قهسری زهرنشان
زور گرتیان قهدری بهدل و بهگیان
فهرمووی زوو بچن بلین به شه کر
میوانی تویه شاه ی تاجوهر
شه کر که بیستی هات کشان کشان
به له نجه وینه ی سهرووی خه رمان
له زولفی دهر ژا نافه ی میسکی چین
له لیو و ده می دهباری ههنگوین
دانیشت لای خوسره و شوخی رهندانه
پیکی شه رابی پیدا نازانه
پهیده رپه ی پیکی شه رابی پیدا
ههتا سهرخوش بوو به تهواوی شا
خوسره و سهرخوش بوو دهسته جی شه کر
هه ئسا له حوجره خیرا هاته دهر
زور که نیزه کی روم و چینی بوو
زور گورجی جوان و نازهنینی بوو

زهرنشان: رووکه شی زپر

رندانه: زیره کانه

که نيزه کيکی که هاوتای خوی بوو
 به بهژن و قامهت هاوبالای خوی بوو
 لیباس و خشلی خوی زوو کرده بهر
 ناردییه وه ژووره وه بو شاهي مه سرور
 خوسره و سه رخوش بوو له غایهت به دهر
 وایزانی شه کره به خاتری ته پر
 گرتییه باوهش ههتا بهیانی
 به وه سالی گهیشیت به کامه رانی
 له حوسن و جوانی خوسره و مه دهوش بوو
 که سواری بوو یه کجار پیی خوشبوو
 سبهینی زور زوو که نيز چووه دهر
 حالاتی شهوی عه زکرد به شه کر
 نه مچا شه کری شوخی نه سفه هان
 رویشته حوجره ی شاهي نه و جوان
 خوسره و که هه ئسا گووتی شه کر گیان
 قهت جوانی وهک من لات بووه میوان؟
 جوابی دایه وه شه کری شیرینگو
 گووتی نه مبووه میوانی وهک تو
 له حوسن و جوانیا نه مسالت نییه
 یهک عه بیت هه یه پیت ده ئیم چییه
 عه بیت به ته نیا نه مه یه قوربان
 دهمت بوگه نه نهی شاهي جیهان
 سالی له سه ریهک شیر بخو نه مچا
 بوگه نی دهمت نامینی نه وسا
 خوسره و نه مه ی بیست ده ستبه جی نازا
 دوعاخوازی کرد گه رایه وه دوا
 به قسه ی شه کر سالیکی ته وه واو
 شیري خوارده وه پادشاهی لاهو

لباس: پۆشاک

بوو له غایهت به دهر: له سنوور دهر چوون

شیرینگو: زمان شیرین

له پاش سائهدووا خوسرهو ههمديسان
 له عيشقى شهكر چوو بو نه سفهان
 له قهسرى شهكر شاهى تاجدار
 كرا به ميوان به مانه ندى پار
 شهوى به بهزم و به باده نوشى
 به ربوونه كهيف و سوحبهت و خوشى
 كه خوسرهو مهست بوو وهك سالى پيشوو
 كه نيزه كه كهى كرده پالى زوو
 سه رله به يانى كه نيزهك هه ئسا
 رويشته دهري له حوجره كهى شا
 له پاشان شهكر هاته لاي ديسان
 خوسرهو لىي پرسى گووتى شهكر گيان
 راستيم پى بلى هه تاكوو ئيستا
 ميوانى وهك من بووته قهت تو خودا
 هاته جواب شهكر به له فزى شيرين
 عه رزى كرد گووتى شاهى رووى زه مين
 پاريش جوانيكي وهك تو هاته لام
 له بهر بوگه نى ده مى چه په سام
 به لام تو بونى ده مت زور خوشه
 وهك بونى عه تره و گول و وه نه شه
 خوسرهو گووتى پيى عه يبي من كه وا
 ده م بوگه نييه ده فع ده بى نه م ما
 تو س احيب عه يبي زور بيئه ندازه
 هه ر شهوى له گه ل ياريكي تازه
 وهك فه لهك له گه ل كه سدا ناسازى
 له گه ل هه موو كه س تو عيش قبازى
 جوابى دايه وه شه كرى ناز نه ين
 به ناز و عيش وه و غه مزه و پيگه نين

دفع ده بيت: لاده چيت

به حەقی ئەوەی تەنھا و زیندووو
 کەس شەکری منی قەت نەچەشتووو
 من لەو ئیشانە تۆ دەئیییت دوورم
 کچیکی بیکرم هەر سەربەمۆرم
 کەنیزی من بوو کە شەوی لات بوو
 تا رۆژ پشتانى بەژن و بالات بوو
 لە نیو شەودا کە تۆ سەرخۆش بووی
 لە عیشقی بالام مات و بیهۆش بووی
 ناردەمە باخەت تا وەختی سەحر
 تۆ پییت نەزانی سەحر هاتە دەر
 وەختی ئەمەى بیست پادشا دەرنان
 هەتسا بەگورجی رۆیشتە دیوان
 گەورە گەورانى شاری کرد تەئب
 کردی تەحقیقی شەکری شیرین لەب
 شەهادەتیان دا هەموویان یەکسەر
 گوتیان کچیکی زۆر پاکە شەکر
 چەند ژنیکی بو کە شفی نارد جا
 کە شفیان کرد گەرانەو بو لای شا
 عەزیزان کرد گوتیان شەکری ئەسفەهان
 هیشتا هەر کچە خواردیان سویندان
 وەختی ئەمەى بیست شاھی تاجدار
 ناردییه خوازینی شەکری نازدار
 تەدارەکی کرد جوان و شاهانە
 شەکری گوازتەو گورج و نازانە
 سەیریکرد مۆری هیشتا نەشکاوه
 شەکرە لەگەڵ گۆل تیکەل کراوه
 لە پاش چەند رۆژیک شاھ لە ئەسفەهان
 کوچی کرد چوو بو مەدانین دیسان

بکر: پاکیزە

سحر: بەرەبەیان

طلب: داوا

له دواى موده تىك تىر بوو له شه كر
 له دلى هه ئيدا عىشقى شىرىن سهر
 نه مجا با بىينه سهر باسى شىرىن
 له دوورى خوسره و عاجز بوو غه مگىن
 دهىگوت ئىلاهى فه رىادره سىم كه
 لوتف و مه رحه مهت به بىكه سىم كه
 به ئاوى چاوى تىفلانى مه عسووم
 به سووزى سىينهى پىرانى مه زلووم
 به دىنى پاكى دىن په روه رانت
 به سىرى دلى پىغه مبه رانت
 له تو ناپوشم رازى نيهانى
 ده زانى هه موو سىرى په نهانى
 هىنده سه برم كرد په ردهى دل درا
 هىزم نه ماوه تا قه تم برا

تىفلانى مه عسووم: مندالى بىتاوان

**با سى روى شتنى خو سره و با بيانوى
 راوه وه بو نه ترافى قه سىرى شىرىن**

ناها — و نزوولهى شىرىن كردى كار
 خوسره و مه يلى كرد بچىت بو شكار
 سوپا حازر بوون هه لكره عه له م
 روىشت بو شكار شاهى جه م جه شه م
 دهنگى ته پل و كووس له سهر پشتى فىل
 به رزبوو له م ميل هه تاكوو نه و ميل
 بو ده فعى تووز و غوبار له رىگا
 بو ئاورشىن چوون چهند هه زار سه قا
 هه زار حوش تىرىش كرا ئاماده
 باركران له فهرش له گه ل سه جاده

علم: ئالا

كووس: جوړىك ته پل

سقا: ئاو كىش

سجاده: مافوورى به رمانئاسا

شاپوور تیگه‌یشیت لهو نه‌فسانه‌یه
 که بو‌راو چوونی شاه — به‌هانه‌یه
 له عیشقی شیرین شیت و شه‌یدایه
 بو دیداری نهو روو له سه‌حرایه
 هه‌تا هه‌فته‌یه‌ک مه‌شغوونی‌راو بوو
 له‌پاشان وه‌ختی که‌راو ته‌واوبوو
 باره‌گای هه‌ئا‌شاهی تاجدار
 نزیکی قه‌سه‌ی شیرینی نازدار
 شه‌و به‌رسه‌دا هات یه‌کجار سه‌رمابوو
 فه‌سلی زستان بوو زور هه‌وا و با بوو
 به‌نهمری خوسره‌و له هه‌موو لاره
 وه‌ک جه‌ژنی نه‌ورۆز ئاگر‌کراوه
 به‌ئاره‌زووی دل به‌شادمانی
 ئیسراحتی کرد هه‌تا به‌یانی
 سه‌به‌ینی وه‌ختی که‌له‌خه‌و هه‌ئا‌سا
 چه‌ند پیک شه‌رابی خوارده‌وه نه‌وسا
 که‌زور سه‌رخۆش بوو سواری شه‌ودیز بوو
 خیرا به‌ره‌و رووی قه‌سری شیرین چوو
 سه‌یریانکرد واهات خوسره‌و، که‌نیزان
 چوون خه‌به‌ریاندا به‌شوخی زهمان
 گووتیان خوسره‌وی په‌رویزی ئاشنات
 له‌گه‌ل چه‌ند غولام وا له‌ریوه‌هات
 شیرینی دلپاک نه‌ختی چه‌په‌سا
 زانی شاه — مه‌سته له‌حه‌یای ترسا
 نهمری کرد خیرا دایانخست دهرگا
 چه‌ند غولامیکی له‌ده‌ری‌دانا
 فه‌رشی ئاوریشمی زوری ناره‌ده‌ده‌ر
 جیگیان چاککرد بو‌شاهی تاجوهر

گهوههري زۆري دا به كهنيزان
 بيكهه به شاباش بو شاهي جيهان
 خوي چوووه سهريان به له نهجه و به لار
 دانيشت وهكوو مانگ كردي ئينتيزار
 سهيري كرد گهردي په يداوو له دهشت
 بهو تووز و گهرده شيرين چاوي پشت
 سهيري كرد له ناو تووز و گهردا شاه
 دهركهوت رووي وهك مانگ له ههوري سياه
 تاجي شاهانهي نابوووه سهه سهه
 رووي دههروهوشاوه وهك مانگي نه نوور
 خهتي لاي ليوي تازه رووابوو
 به ناوي حهيات تيروا و كرابوو
 دهسكي نييرگزي گرتبووه دهستي
 وينهي دوو ديدهي نييرگزي مهستي
 شيرين خوسرهوي بهو نه وعه دي زوو
 له عيشقي بالاي كهوت و بيهوش بوو
 كه خوسرهو زاني دهركا داخراوه
 لهو ديو دهروازه قوفل دراوه
 له كه نييركي پرسي چي بووه
 شيرين دهروازهي بو داخستوووه؟
 چي له من ديوه يا چي قهوماوه
 لام وايه له من دلي ئيشاوه
 بللي به شيرين من شانيم گه دام
 غولامي نهوم ههه به نهدي دهركام
 له لاي نهو ساتي دهبم به ميوان
 عهيبه بووي دهركا داخا به يهزدان
 نه مين بي هاتووم به حهقي خودا
 ههتا نه يبينم ناگه ريمه دووا

كه نيزه كه كه ي چوو بو لاي شيرين
 عه رزي كرد قسه ي شاهي رووي زه مين
 شيرين نه مري كرد بچن هه ر ئيستا
 فلان شه شتاق ي زه ركاري ته لا
 برازيننه وه شاهانه زور جوان
 بپرژينن پيا عه تر و زه عفه ران
 فه رش ي زه ركاري تيا راخه ن يه كسه ر
 دا بنديين تييدا كورسي زي و زه ر
 نه پاشان بچن بو خزه مت خوسره و
 بلين پيي كه وا عه رزت نه كا نه و
 نه گه ر ميواني منه پادشا
 نه و شه شتاقه دا ئيسراحت بكا
 نه پاشان مينش نه چم بو سه ربان
 تير قسه ده كه م نه گه ل شاي جيهان
 كه نيزه كيكي شيرين چوو ده رحال
 خه به ري برد بو شاي بنند ئيقبال
 شه شتاقه كه يان زور باش ته رتيب كرد
 خوسره ويان بو ناو نه و شه شتاقه برد
 شيرين كردييه به ر جلي گوناري
 شانهي كرد په لكي وه كوو زوناري
 تاجيكي شاهي نه نه عمل و گه وهه ر
 به ناز و عيشوه كه چ نايه سه ر سه ر
 به له نجه و به لار رويشته سه ربان
 سوچه ي برد بو شاه و ينه ي غولامان
 نه گوئييدا هه بوو گواره يه كي نه عمل
 خستيه به ر پيي نه سپي خوسره و نه جيئ نه عمل
 سه د دانه دوور و مرواري زور باش
 جه واي دايه خوار به ر سه مي شاباش

ئيقبال: به خت

ته رتيب كرد: ريك خست

نعل: نال

که شیرینی دی پادشای چالاک
له سهر کورسی زیر که و ته سهر رووی خاک
له پاش سه عاتی خوسره وی په روینز
پرسی نه حوائی یاری شه کرینز
وتی زور بژی وی وهک سه رووی نازادبی
دائیم سهر سهوز و جوان و دلشادی
له گهل من سازبووی وهکوو شه کر و شیر
له خزمه تی من هیچ نه تگرد ته قسیر
به لام بوچ داتخست له سهرم دهرگا
خو رووی نه داوه له بهنده خه تا
من میوانی توّم هیچ کهس له میوان
دهرگا دناخات به خوا شیرین گیان

جوابدانه وی شیرین به خوسره و

جوابی دایه وه شیرینی نازدار
گووتی فیداتم شاهی تاجدار
تو پادشاهی له سهر رووی جیهان
منیش به یداخی توّم وا له سهر بان
نه گهر ده فهرمووی که هرگیز نینسان
دهرگا دناخا له سهر رووی میوان
خو تو میواننیت بازی شکاری
ده ته وی بگری که وی کوساری
گهر میوانیشبی نامادهیه جیت
منیش که نیزه م سهرم وا له ریت
دهرگا که داخه م حه قم به ده سته
چونکه پادشا سهرخوش و مه سته
تو مه سستی منیش لیّره ته نه ابم
له بوختانی خه لق یه قین دوور نام

عیسمهت: ناموس

قەت مەدپە پەدەى عیسمهتی شاهان
هەر وهکوو درپیت تۆ له ئەسفەهان
تۆ له عیشقی من زۆر بى نیازی
خەریکی یاریت ئەک عیشقەبازی
له حەمدی خواوه شهکرت تەواوه
شیرین بىتامه هەنگوینی خواوه
من پروم له قبلەى پروی تۆ کردووه
تۆ هەزار قیبلەت تا ئەمرو بووه
جیى نابیتەوه دوو یار له یەک دل
قەت دوودل نابى ئینسانی عاقل
تۆ وای لەناو باغ من له خانووی تەنگ
تۆ له بەهشتدای من وام لەناو سەنگ
خۆ من منداڵ نیم تۆ بە شیرینی
کە تەفرەم بەدەى بەخەلتینی
دەفعەیهک نەمدی کە تۆ من یادکەى
یا پۆژی دلەم خۆش و ئازدکەى
کەى ناردت بو لام پۆژی پەيامى
کەى یادت کردم هەر بە سەلامى
پیکت لى دەدا تۆ بەدلى شاد
تیشەى دەوشاندا بیچاره فەرهاد

جوابدەنەوهى خوسەرەو

جوابى دایهوه شاهى جیهاندار
گووتى بە شیرین یارى دلئازار
گلەبیت تالە وهکوو زەهرى مار
کانیى هەنگوینه دەمت ئەى نیگار
دلەم داناوه بو ت لەبەر دەرگا
سەرم له کام جى دابنیم ئیستا

رچايه له حەق من مەكە جەفا
 گوناھم نيبه به غەيرى وەفا
 گوناھكاريش بىم دلت رەحيمه
 بەخشيني گوناھم رەسمى قەديمه
 ھەرگيز خوئقى بەد مەكە بە مايه
 بۆچ پياوى گەورە دەكەى بيمايه
 گوناھى خۆمە كەوا كەساسم
 ئەم بيقەدرىيه له خۆم دەناسم
 ئەگەر گويم بگري تۆ بمفرۆشى
 ھيچ چارەم نيبه غەيرى خامۆشى
 ئەگەر بخەيتە سەر مەم خەنجەر
 لەژىر خەنجەرت من لانا بەم سەر

رەسمى قەديم: ياسای دیرین

جوابدانهوی شیرین

شیرینی ئەرمەن شوخی مەھم — پەیکەر
 دەمی کردەوه وەك قوتووی گەوهەر
 گووتی نابئ عیشق و گەردن فرازی
 گائتەى پئ ناکرئ قەت عیشق بازى
 سەرت بە شاھى گەئ مەغرورە
 نازانى غرور له عیشق دوورە
 تەیرئ بووم بە سەرچلی گۆل فیربووم
 کەى فیرى گەرمای ناو گەرمە سیر بووم
 من لیو و دەم بە بەفراو فیربوو
 وەك گۆل بەدەنم له بۆی خوئ تیربوو
 ئیستاکە لەناو ئەم خانووی بەردینه
 بەھۆی تۆوہیه دلم غەمگینە
 ھەموو وەختی تۆم بەیار دەزانى
 بە دۆستى وەفاکردار دەزانى

گەردن فرازی: نووت بەرزى

ئىتر له مردن نيمه خۆف و بيم
 گيانم به تيفى تو دهكهم تهسليم
 به مانه ندى من سه روئكى ئازاد
 چۆن به دهردهوه دانيشم ناشاد
 ئيوم تيئرئاوى زينده گانييه
 ئاوم له جوگهى نهوجوانييه
 مانگ رووم ببينى دهبى ديوانه
 چرا دهسووتى بوم وهك پهروانه
 رووى من سه رخيلى شوخى و تهنازه
 كه نيزى دهركاي من كيبر و نازه
 وهلى نيعمهتى ريحانهم نهى شا
 خوم وهلى عه هدى شهكرم به خوا
 ترنجى چهنهم نهگهر بكات ياد
 خه جالتهت دهبى نارنجى به غداد
 گهر سيوى كوئهم بدم به شاهان
 بازارى ده شكى سيوى نه سفهان
 نهگهر به بينى كارئاسكى خه تا
 خه راج به ديدى مهستى من دها
 به تاي په رچهم مانگ دهكهم زنجير
 هزار شيرى نه دهكهم به نيچير
 له بهر عيشقى من شور زور كه وته سهر
 خوينى هه ژارم زوردا به هه دهر
 زور خوينم رشتوو به چاوى مهستم
 نه روى به خوينت رهنگ دهكهم دهستم

طناز: به غه مزه و ناز
 كبر: به خونازين

ترنج: ميوه يه كه له تيره ي نارنج

شور: نازاوه

جوابدانه وهی خسرهو

خوسرهو گووتی پیی ئەهی یاری گیانی
له من مهعلوومه تو یهكچار جوانی
رووت شوعله دهدا له نزیك و دوور
تو چرای رۆژی دهرهوشی پی وهك نوور
ئهگهر بلیم رووت رۆژه ئەهی نیگار
رۆژ به وینهی رووت نییه شوعله دار
له رق و قین و غهزه ب واز بیینه
ریی سووچ بگره، توندی مه نوینه
هرچه ندی گهوره غهزه ب بنوینی
دلی عاقیبهت رهحمهت دهینی
ههتا بمینم ههر تو دولبه رمی
نه وهك ههر دولبه ر تو گیانی په روه رمی
تو به شیرینی مه شهووری قوربان
به تائی مه دوو له گه ل من ئامان

جوابدانه وهی شیرین

شیرین عهرزی کرد ئەهی دارای عالم
خاوهنی عالم سه رتاپای عالم
من له دونیادا كه په دیدار بووم
بو تو به گیان و دل خه ریدار بووم
من عیشقم بو كهس غهیری تو نه برد
غهیری تو مه یلی هیچ كهسم نه کرد
خوم ده پاریزم له توفانی تو
حهز ده كهی به ند به حهز ده كهی برۆ
ساحیب شه هوهتی تو ئەهی بیخه بهر
له عیشق دووری ئەهی خاكت به سه ر

په دیدار: دروستبووم
خریدار: کریار

میوانی ئاسک نابئ هه رگیز شیر
باز به چوله که نه سلنه نابئ تیر
به حيله و نه فسوون نابئ به مه لهک
له باوهش ناگری قهت مانگی فه لهک
من ناوم ئاوی زینده گانییه
تۆش ناوت ناگری نه وجه وانیه
ئاو له گه ل ئاگر یهک بی تو بگری
مه علومه فیتنه پرووی دنیا ده گه ری
له گه ل شه کردا بچۆ بو شکار
له گه ل شیرینا ئیتر نیته کار
بۆچ مه یلی قه سری شیرین ده که ی تو
بۆ قه سری شه کری نه سفه هان بچۆ
ده توانم به خودا چاوه که م نه لئان
به تاری زوئی خۆم بتهینه سه ربان
شیرین نه مه ی گوت ده سته جی خیرا
هه ئسا له سه ربان پرووی خۆی وه رگیپرا
پشتی تی کرد و به له نجه و به لار
ویستی که برۆا له سه سار بۆ خوار
خوسره و به سه ری خۆی زۆر سویندی دا
که نه پروا شیرین گه رایه وه دووا
دیشان دانیشت و به حيله و ده ستان
شیرینی نه رمه ن به ربووه گریان
به ئی نه و کاره ی عاشق بکاسست
چاکی ده زانی دلارامی چوست

ملک: فریشته

جوابدانه وهی خسروهو

خوسرهوی په رويز به قسهی نهرمين
جوابی دایه وه گووتی به شیرین
مه علومه که توی لامپا و چه راخم
هومای گوئشه نم تاووسی باغم
به قسهی ناخوش بهس بهر نه چینه
وه کوو زوئی خوت دلم مه شکنه
تکات لی ده کهم یاری جه بین گول
به سه بهس تو غم هینده مه گره دل
نه گهر تو نه مشه و نامکهی به میوان
سهرم هه ل ده گهرم وا ده روم نه لئان
نیتر له عیشقی تو هه ل ده گهرم دست
ساقی تر زوره که من بکا مه ست
به گوئیکی تر خوم بون خوش ده کهم
ده چم شیرینی تر من نوش ده کهم
له دل دهر ده کهم عیشقی شیرین جا
شه کر زور هه یه بیکه م به چه لوا

جوابدانه وهی شیرین

شیرین نه مهی بیست هه لسا دستو برد
سوجهی برده بهر زه مینی ماچ کرد
گووتی یا خودا ههر کامه ران بی
ههر ساحیب موک و ساحیبقران بی
له شوعلهی رووی تو دوزیا پر نوور بی
له چاوی به دکار جه مالت دوور بی
تو بو راو هاتووی شاهی رووی زه مین
منه ت مه خه ره سهر قه سری شیرین

لامپا: چرا

پایان: کۆتایی

تۆ دەریایه‌کی زۆر بێ پایانی
ساحییبیی هزار رازی په‌نهانی
من جوگه‌یه‌کم ئاوم ره‌وانه
قسه‌ی ناو دلم له‌سه‌ر زوبانه
قده‌ت قسه‌ی بیجی ناکه‌م له‌گه‌ ئتا
بوچ نه‌مه‌ره‌نجینی بیجی پادشا
قسه‌ی زۆر بیجیت وا له‌سه‌ر ده‌سته
هم خۆت سه‌رخۆشی هم قسه‌ت مه‌سته
گوستاخی مه‌که له‌گه‌ل من ئامان
له‌ فیتنه‌ی چاوم بترسه‌ قوربان
تاتای په‌رچه‌م که وه‌ک زونناره
هموو تایه‌کی عه‌ینه‌ن یه‌ک ماره
خه‌ریکی نه‌وه‌ی بمخه‌یته‌ ناو بیر
به‌ بیانوی شکار نامکه‌ی به‌نیچیر
وازم لی بیینه‌ من ده‌رکراوم
له‌م قه‌سه‌ره‌ چۆله‌ مات و داماوم
بو تو من خۆم وا کرد بیچاره
له‌ موک و ده‌وله‌ت خۆم کرد ئاواره
بناغه‌ی دۆستیت خۆ به‌ بادا تو
بناغه‌ی تازه‌ دامه‌نی نه‌مه‌رۆ
تۆ بچۆره‌وه‌ بارگاهه‌ — قوربان
ره‌نگه‌ سبه‌ینی بتکه‌م به‌ میوان
هه‌تاکوو ئیستا گۆشتمان نه‌کولاه
جیمان ناته‌واو جه‌ ئوامان خاوه

جوابدانه وهی خوسرهو

خوسرهو تیگه یشیت مه حبوبه ی ته ناز
له سهر دهرناکا نه سلن مه کر و ناز
گوتی به شیرین نارامی گیانم
بینایی دیدم رۆحی رهوانم
له گه لهما بۆچی تو ههر جهور دهکهی
به بی رۆن دائیم سهرم چهور دهکهی
نه مشه و سهرمایه و فه سلی زستانه
به فر و باران و سه هۆلبه ندانه
بمکه به میوان با نه مبی سهرما
چاو نه قووچینم به نه ده ب به خوا
هیج سه یرت ناکه م بۆ خۆم به نه ده ب
لات داده نیشم یاری شیرینه ب
نه گهر بیه هۆشم تو هۆشیت بردووم
سه رخۆش نیم ههر تو سه رخۆت کردووم
تو کاری مه که به دنگرانی
بگه پریمه وه نه ی یاری گیانی
هی نه دی تر مه ده له م دله ته نگه
دل گۆشته قوربان نه ک پولا و سه نگه
دل م مه شکینه یاری دل نازار
ههروه کوو فه ره اد مه که سه نگه سار
سهرم سوورماوه چه نه ده دووره نگی
گه هـ مایل به سوئج گاه ی به جه نگی
به لام تو حه قی خزمه تت هه یه
وه فای پیشین و سو حبه تت هه یه

جهور: جه فا؛ سته م

فصل: وهرز

سه نگ: به رد

جوابی شیرین

جوابی دایه وه شیرین هه مادیسان
گوتی به خوسره و نهی شاهی جیهان
مه علومه ناکات شاه — عیش قبازی
بیکات ته کلیفه درۆ و مه جازی
عاشق یه کیکه له سه ره رووی دنیا
هر یاریکی بیت به تاقی ته نیا
تانه م لی مه ده به عیشقی فه ره هاد
غهریبه و مردوو به چاک بیکه یاد
کوهکن بو من زور به مروهت بوو
برای دل سوژی دنیا و قیامهت بوو
هیشتا نهی دیوم فه ره هادی مسکین
هر دهنگی بیستوو ته نهها له شیرین
نهو بو من کیشای هه زاران جه فا
تو پوژی نه تگوت به من مه رحه با
تو جه لال خور به، وهک بازی شکار
وهک سیسارک مه خو حیوانی مردار
من قوربان بویه شیرینه ناوم
به گالته زور کهس که وتوو ته داوم
سویندی زوری خوارد شیرینی دانا
گوتی به حهقی خودای بی هاوتا
تا مارم نه کهی به ناره زوی دل
مه قسوودت نابی نه به دن حاسل
نه م قسه یه ی کرد به توندی و به قین
هه نسا دابه زی له سه ره بان شیرین

سیسارک: مه لیکی مردار خوره

باسی پویشتنی خوسره و بهقینهوه

خوسرهوی پهرویز زور قینی ههسا
بهقار و توندی گهپایهوه دووا
ئهو شهوه بهفر و باران دهباری
گرمهگرمی بوو ههوری بههاری
بهکول دهگریا شاهی تاجدار
ئهسپهکهی تاودا خیرا بهیهلغار
هاته بارهگاهه بهدئی غهبار
نه نارامی بوو نه سهبر و قهرار
وهزیرهکانی نووستن نیوهشهو
شاپوور مایهوه تهنه لای خوسرهو
گووتی به شاپوور نازانی شیرین
چی لهگهلهما کرد بهقار و بهقین
زور بهقسهی خوش لهگهلی دووام
ئهسهلهن جوابیکی خوشی پی نه دام
ماجهرای هه موو تهواو سهرانسهه
بو گپرایهوه شاهی تاجوهر
جوابی دایهوه شاپووری دانا
گووتی دهخيلم ئامان پادشا
نابی عاجزی له جهوری جوانان
دهبی بکیشی نازی مهحبوویان
بوچی لات وایه شیرین بی غه مه
بو تو، پر دئی دهرد و نه له مه
ئهمشه و سهبرکه ههتا بهیانی
بو خوت تیر بنو بی دلگرانی
خو کووت و زنجیر ههر دهکریتهوه
شهو تاریکیشبی رۆژ دهبیتهوه

ماجهرا: رووداو

الم: نازار

باسی په شیمان بوونه وهی شیرین و هاتنی بو باره گای خوشره و

که خوشره و رویشته ده سته جی شیرین
به ربووه گریان به شین و نالین
له گوستاخی خوی گه لی خجه ل بوو
یه کجار په شیو و شپرزهدل بوو
هاته دهره وه له ناو قه سری سهنگ
گولگوونی زین کرد به دلیکی تهگ
نه و شهوه گه لی سه رما و تاریک بوو
ریگا دیارنه بوو یه کجار باریک بوو
رووی کرده سه حرا به یه لغار و دهو
هه تا گه یشته باره گای خوشره و
عه سکه ر و غولام هه موویان یه کسه ر
نووستبوون هیچ کس نه بوو به خه به ر
له به ر خپوه تی پادشا شا پوور
ته نها وه ستابوو سه یری کرد له دوور
سواری په یدا بوو زور سه ری سوورما
که نه وه کییه وا دیت به ته نیا
چوو به ره و پیری سه یری کرد شیرین
سواری گلگونه دایبه زان له زین
گووتی به شیرین نه ی موکی سیما
بوچی به م شهوه هاتووی به ته نیا
شیرین دهستی گرت بردیبه په ناوه
قسه ی خوشره وی هه موو گیراوه
گووتی به راستی زور بیعه قلیم کرد
دلی پادشام ره جانده سه بو برد

خجل: خه جالته ت

عسکر: سه رباز

من لهو قسانه زور په شیمانم
 خه جاله تبارم چاره نازانم
 که تورا، عه قلم له سهرم لاچوو
 سواری گونگون بووم که و تمه ریگه زوو
 خوم به بهختیار دوزانم که و ا
 تووشی به دکاری نه بووم له ریگا
 نیستاکه نیمه له کهس خوف و بیم
 نامووسم ده کهم وا به تو ته سلیم
 دوو رجام هه یه ده خل و نامان
 بوم به جی بی نه وهک مهردی مهیدان
 یه کی نه مه یه وهختی پادشا
 سه رله به یانی که له خه وه تسا
 بمشاری ته وه نه زانی خوسره و
 که نه مشه وه هاتووم من له شوینی نه و
 دووم نه مه یه تامارم ده کا
 ده ستم لی نه دا و به وه سلیم نه گا
 نه م دوو نیشه گهر بوم پیک نه هی نی
 ده گه ری نه دووا، ههر زوو سبه ی نی
 شاپوور عهرزی کرد گووتی به سه ر چاو
 ههرچی ده فهرمووی وا ده کهم ته و او
 رویشیت گونگونی برده سه ر ناخور
 شیرینی برده خیوه تی کی تر
 خوسره وی په روین دوو خیوه تی بوو
 یه کی بو نووستن پر فهرش کرابوو
 خیوه ته که ی تر بو به زمی باده
 رازانرابووه و جوان و ناماده
 شیرینی وه کوو پارچه یه ک له نوور
 برده خیوه تی به زمه که شاپوور

وصل: پیکه یشتن

مه حکه م: قاييم	دهرگای خيوه تي له سهر کرد مه حکه م خوی چوو بو خيمه ی شاهي جه محه شه م به يانی له خه وه له سا پادشاه
مانه ندي ماه: وه کوو مانگ	رووی شوعله ی ده دا به مانه ندي ماه گووتی به شاپوور نه مشه وه له خه و ما له باغيکا بووم خوش و باسه فا له ناو گوئزارا ده گه رام سه رمه ست چرايه کی زور جوانم که وته ده ست بو ته عبيري خه وه اته جواب شاپوور گووتی چاوی به د له رووی تو بی دوور شوکرانه بکه بو گیانئافه رين به م زوه ده گه ی به وه سلی شیرين له ته عبيره که ی شاپووری دانا که یفی زور خوش بوو شاهي عالی جا
مشرق: رۆژه لات	سبه ی له مه شریق که رۆژ اته دهر مه جلیسی سازکرد شاهي تاجوهر کویان کرده وه هه موو هاوده مان دهرکران له لای شا، نامه حره مان
ساغر: پيک	سوراحی و ساغر پياله و نوئلدان دانران به ته رتيب له سهر میزی جوان ساقی هات گيپرای شه رابی گوئنار
مطرب: گۆرانيبيژ	موتريب ده سستی کرد به لی دانی تار نه کیسا ناویک موتريبی شا بوو له گه ل باربوت که بی هاوتابوو نه کیسا لییدا عود و چه نگ و ساز به نه غمه ی خوش و مه قامی حیجاز هه له سا ههر وه کوو په روانه شاپوور چوو بو خيوه تي یاری جه بين نوور

حسب حال: باسی بارودوخ

به شاپووری گووت شیرین تو خودا
موتریبیک بو من بهینه ئیستا
با حسب حالم زوو بکا بهیان
ئهو له جیاتی من بو شاهی جیهان

باسی گۆرانی گووتنی نه کیسا به زوبانی شیرینهوه

شاپوور نه کیسای برده لای شیرین
گووتی دانیشه لیره به ته مکین
گوئی بگره به لام مه مکه ته ماشا
چی ده ئیم به تو بیلی به سه دا
بی گییره ره وه باش به گۆرانی
کهس فه رقی نه کا هر خوت بزانی
بار بود ناویش موتریبی شا بوو
له ده نگی خوش و نه غمه سه را بوو
له خزمهت خوسره وه به نه غمه خوانی
خویندییه وه شیرینی خوش و گۆرانی
شیرینی نهرمه ن گووتی نه کیسا
ده خیل و ئامان به نغمه ی نه وا
چهند هه لبه ستیکی شیرین و دلکش
پیته ده ئیم بیلی به ئاوازی خوش
جا ئه م شیرانه ی گووت به نه کیسا
ئهویش خویندییه وه به نه غمه ی نه وا

شيعر خویندنه وهی نه کیسا به زوبانی شیرینه وه

گووتی نهی تالّح دهسا رۆژی چهند
له پیم دهرهینه تو زنجیر و بهند
قهت بهوینهی من نییه زه عیفی
وه کوو من نییه هه رگیز هه ریفی
بوچی وهک شیبیر نه مخه یته سه ر خاک
خوم ئاوا که وتووم زه لیل و غه مناک
وهک گولّ له عیشقا په ردهم درپووه
رووی دونیام هه تا ئیستا نه دیوه
غهریب و بیکهس غه مبار که وتووم
دهستم براره له ئیش دواکه وتووم
من به ته مای تو گیانمدا به با
ژیانی خۆم داوه به فهنا
هیچ خوشیم نه دی له رووی زه مانه
بووم به نیشانه بو تیری تانه

جوابدانه وهی باربود به زوبانی خسره وه وه

ئه م شیعرا نهی خویند کاتی نه کیسا
باربود له ولا دهنگی لی هه ئسا
گووتی سبهینی له لای باغی گولّ
پا بووردم مه ست و سه رخوش و خوشدلّ
گوئی شه ستپه ری جوان و نازه نین
به درک دهورهی کرابوو په رژین
دهرگای باغه که داخرابوو له من
قوفلی نه شکابوو به دهستی دوشمن

له و هه موو گوڤه و ميوه ي تازه و تهر
 هيچم دهست نه كهوت غه يري دهردى سهر
 پهرى پرويه كى شوخى جانانه
 په يدا بوو له پر بوى بووم ديوانه
 نازهنينى بوو به زره ي خـلـخـال
 سوڤى سه د سائهى دهينايه حال
 قه سه م به تاقي بروى خه ميده ي
 به نيركسى مه ست يه عنى دوو ديده ي
 قه سه م به زوڤنى وه كوو كه مه ندى
 به به ژن و بالاي سه رووى بلندي
 گهر ده ستم كه وي هه تاكوو زينده م
 نه و پادشايى منيش ههر به نده م
 باربود وه ختى نه مه ي ته واو كرد
 نه كيسا جوابى داوه ده ستوبرد

**جوابدانه وه ي نه كيسا به زوبانى
 شـيـرـيـنـهـوه**

گووتى له ريتا خو من بووم به خاك
 سايه م بخه سهر نه ي سه رووى چالاك
 له م باغه هيچ كهس ميوه ي نه چنيوه
 ده رگا داخراوه كه سى نه ي ديوه
 بو هه نارى من ههر كهس ببا ده ست
 ده ستى لى نادا زوو ده يكه م سه رمه ست
 كه سى بيه ويىت له سيوم بخوا
 وهك منال ته فره ي ده دم به خوا
 گهر له سه رم دن وه كوو فندق سه نگ
 تو نه بى هيچ كهس لي م ناينى ره نگ

خلخال: پياوانه
 حال: له هوشچوونى دهرويشان
 خميده: چه ماوه

هه تاكوو دونيا ماوه و ده ميئي
هيچ كهس بو ميوهي من دهست ناهيني
باربود نه مهی گوي ليبوو ديسان
جوابي نه کيساي دايه وه زور جوان

جوابدانه وهی باربود به زو بانى خوسره وه وه

گوتى بوني دوست ديت له ده ماغم
خه يالى گه نجى هه يه چه راغم
لام وايه له لاي شيرينه خوسره وه
كه وا خه ريكه ديت به هاري نه وه
مه گر باي به هه شت هات گوزه ري كرد
له دئا خوشي وا نه سه ري كرد
نه ي تالغ بللي به وه په ريزاده
نه ستيره ي سه عدم بکات ناماده
سه ريشم ببری نه گهر وه کوو مهر
وهک سه گ داده نييم له بهر ده رگات سه ر
هه ر وه کوو ماسي دوور بيت له ده ريا
دوور مامه وه ليت عاجز و ته نيا
نه مه عومريک له چاومايه جيت
تير ماچم ده کرد خوزگه به ري بيت
يا ده ردي دووريم توزي دهوا كه
يا گيان له لاشم قوربان جيا كه
ليم بویت به ناوي جوي زينده گاني
كه له بهر چاوم دائيم په نهاني

اثر: شوينه وار

نه ستيره ي سه عد: نه ستيره ي به خت

دهوا كه: چاره سه ر كه

جوابدانه وهی نه کیسا به زوبانی

شیرینه وه

که دهستوبردی باربودی دی
شیرین له عیشقا کاری به جیی دی
گووتی نه کیسا ده خیل و ئامان
ئهمه بللی بۆم دهستم به دامان
مه علووم بی له تو یاری به وه فا
وهک دوینی رۆیشیت ئهمرۆش ههر دهروا
ئهمرۆ به هاره فهسللی نه ورۆزه
وهختی عیشهرته دلان پر سۆزه
ئهو گوتهی به هار کهس بۆنی نه کا
به بادی خهزان دهچی به فهنا
ئاره زووی دلم له تافی جوانی
ههر وهسللی تو به پاش زینده گانی
به ههر نهوعی بوو تا ئهمرۆ قوربان
له ناو پهرده دا من بوو بووم په نهان
له پهردهی تاریک غهم په روه روه
وهکوو برووسکه هاتمه دهره وه
من هه تا کوو کهی بکهه خه یالت
به ره لا دهکهه رووم بو جه مالت
داده نیشم لات به دئیکی شاد
له رهنج و میجنهت خۆم دهکهه ئازاد
که ئهم قسانه ی گوئی لی بوو خوسره وه
ئه حوائی تی کچوو که وته ته کوده وه
نالاندی گووتی باربود ئامان
خه ریکه ده رچی له به ده نم گیان

ته کوده وه: هه ئه داوان

جوابی باربود له زوبانی خوسرهوهوه

له جیاتی شاهی پر عقل و کهمال
باربود جوابی دایهوه دهرحال
گوتی نهی سه نهه من عوزرخواهم
ببه خشه به من جورم و گوناهم
له کردهوهی خوم زور په شیمانم
به شه فیع دینم چاوی گریانم
من خو هیج بهرم نه خوارد له جوانی
تو بهر خوردار به به کامه رانی
نهم شیرانهی خویند باربود نه مچا
شیرینی نهرمه ن زور دل سووتا
هاواریکی کرد به دل پر به دهم
گویی له دهنگی بوو پادشای عجه م
وهک یه کی له کیو دهنگ بداته وه
نهو کیوه دهرحال جواب ددهاته وه
له دهنگی شیرین خوسرهوه ده ستوبرد
یه خه و بهر وکی پارچه پارچه کرد
به بانگی بهرز و به گریان و شین
هه نسا رووی کرده خیمه کهی شیرین
شاپوور عهرزی کرد گوتی شه هریار
ده خیلیم مه چو ژووره وه زینهار
باسی شیرینی ته واو سه رتاپا
گیراوه بو شاهی عالی جا

صنم: په یکه ر

جرم: هه له و تاوان

شه فیعل تکاکار

بهر خوردار: که یفخوش

باسی هاتنه دهره وهی شیرین له چادر

شیرین هاته دهر له پهردهی چادر
وهک له هه وری رهش که مانگ بیته دهر
ههروه کوو سه رخوش کهوته بهر پیی شا
وهختی ئەمهی دی پادشای جهمجا
شیرینی هه نگرته نایه سه سه ری
گووتی توی بو من تاجی سه سه رویی
ئهمجا به کهیف و خوشی و خورهمی
خوس سه روی په رویز ماچی کرد ده می
شیرینی ئەرمهن له وه زویر بوو
پرووی لی وهرگیپرا گه لی دنگیر بوو
تا ئەمرو ناوی به چاک بر او ه
ئیس تاکه به ده ست تووه گیرماوه
ده ترسی له ژیر ده ستی شه هریار
دو چاری به لا بی و خه جاله تبار
خوس سه رو که زانی ئە حوائی شیرین
سویندی زوری خوارد گووتی نازهنین
وهک تو ده فه رمووی تا ماره ت نه که م
شه رت و عه هد بی ده ستت لی نه ده م
گرد ده که مه وه شاهانی جیهان
ئه وسا به په رسم و عاده تی شاهان
نیکاحت ده که م یاری جه بین گول
هیج غه مت نه بی دل مه ده له دل
تکات لی ده که م ئە مشه و به خوشی
با راببویرین به باده نوشی
شیرین ئەمهی بیست وه کوو غونچه گول
پرووی گه شایه وه خوشی کهوته دل

شرط وعهد: به ئین و په یمان

گرد: کو

نکاح: ماره

شیرین به زړه‌ی خه‌ځخال و زیوهر
 رۆښشته خیمه‌ی شاه‌ی تاجوهر
 مه‌جلیسی شای‌ی کرا ئاماده
 به‌رېه‌ت و عود و موتریب و باده
 گاهـ خوسره‌و دهیگرت په‌رچه‌می شیرین
 دهیسوو له چاوی پر نه‌شک و نه‌سرین
 له پیی خه‌ځخالی گاهـ داده‌که‌نی
 وهک ته‌وق دهیخسته مل و گه‌ردنی
 گاهـ دهستی ده‌برد بو سینه‌ی سافی
 مه‌مکی ده‌گه‌رت و دهیگرت ته‌وافی
 دهیگووت نه‌ی ئازیز تو بو من گیانی
 بو دهردی دلم هه‌ر تو دهرمانی
 یه‌ک هه‌فته‌ی ته‌واو هه‌ر وا ده‌مسازبوون
 مه‌شغوئی که‌یف و ناز و نیازبوون
 له پاشان نه‌مجا رۆژی هه‌شته‌مین
 شیرین چووه‌وه بو قه‌سری شیرین
 له‌گه‌ل له‌شکر و سوپای بی سامان
 به‌حورمه‌ت رۆښشت شای نه‌ونه‌مان
 خوسره‌رویش فهرمووی خیمه و بارگاه
 کوچی کرد رۆښشت بو عاسیمه‌ی شاه
 دهرگای خه‌زیننه‌ی کرده‌وه دهرحال
 به خه‌روار به‌خشی زیر و زیو و مال
 کوئی کرده‌وه زوو نه‌ستیره‌ناسان
 تاکاری سه‌ختی بو بکه‌ن ئاسان
 نه‌سبابی ره‌ملیان بو کرد ته‌داره‌ک
 بویان دۆزیه‌وه وه‌ختی موباره‌ک

طواف: خوځواردن به‌دهوردا

ده‌مساز: هاوهم

عاصمه: پایته‌خت

باسی شایى کردنى خوسرهو بو شیرین

بو شایى شیرین شاهى تاجوهر
ناردى هینایان یهک ههزار حوشتر
یهک ههزار نهسپى که حیله و رههوان
له گهله یهک ههزار نیستری زور جوان
یهک ههزار کچی جوانى پهرى
به جوانى وهکوو زوهره و موشتهرى
پینج سهد سندوقى پۆلای سههوزهوار
پر کران له لهعل و دوورپى شاهوار
چهند سهد فهرش و چهند خورجى زيرین
پر له نه سبابى زهريافتى شیرین
که ژاوهیهکیان درووستکرد له زهر
نهخشین کرابوو به دوور و گهوههر
بو دانیشتنى میوانى نازدار
پازانرایهوه به پهردهى زهركار
کهوته رى سوپا و قهتارى شاهى
مانه ندی نه بوو له مهتا ماهى
سوپا رایى بوو بو قهسرى شیرین
شیرین سوارکرا به عیز و ته مکین
هموو ههنگاوى به دوورپى شههوار
شاهشيان دهکرد شیرینی نازدار
هات تا گهيشته بهر قهسرى جهمشید
وهک له برجى حوت بیتهدهر خورشید
خوسرهوى پهرویز شاهى با ته مکین
هات بو پیشوازی یارى گولجه بین
دهستى گرت بردى بو قهسرى زهركار
داینا له سهه ر تهخت شاهى تاجدار

که حیله: نهسپى رهسهن

خورج: جانتای له بهن ته نراو

مه لایان بانگکرد به ره سمیی پیشین
 بو خوسرهو به ستیان نیکاحی شیرین
 کاتی له خوسرهو که نیکاح کرا
 شیرینی نهرمه نئاواتی برا
 گووتی به خوسرهو نهمجا نوشتی
 ماسیوا شیرین فهراموشتی بن
 نهو شهوه خوسرهو کرا به زاوا
 هیئده سه رخوشبوو شعوری نهما
 بوو حوجره شیرین کاتی که بردیان
 پیی نه بوو بروا هه ئیانگرت به شان
 شیرین که زانی خوسرهو سه رخوشه
 شعوری نییه یه کجار بیهوشه
 به ربوکیکی بوو پیر و کونه سال
 چرچ و دانکه وتوو وهک دایکی ده جال
 دوو مه مکی هه بوو وه کوو خینگه ی نهوت
 ده می داچه قاو هه روه کوو نه شکهوت
 جلی بوکی نی خوی کرده بهری
 پیاکرد نه لئماس و دوور و گه وهه ری
 کردییه ژووره وه بو لای پادشا
 خوسرهو که چاوی پی کهوت په شوکا
 گووتی ئیلاهی نه م کونه ساله
 چییه؟ لام وایه خه و خه یاله
 په لاماریدا خیرا ده ستو برد
 توند گرتی گوشی که له که ی ورد کرد
 داپیره سه دا و قیره ی لی هه لئسا
 گووتی بمگه نی بو خاتری خودا
 کوئی له دهنگی بوو شیرینی نهرمه ن
 چووو ژووره وه عه یاری پر فهن

ماسیوا: جگه له

دجال: خراپه کاری به توانای کوتایی دنیا

خینگه: هیزه

ئیلاهی: نه ی خوایه

عه یار: نافرته ی زورزان و فیلباز

رۆیشته ژوورهوه وهک گۆل و شهکر
 کام گۆل کام شهکر نه لالهونهکبه
 سهرسام نه نهجهی ماکهوی دهیری
 خهجالهتباربوو نه رووی مشتتری
 مرواری گویچکهی هاتبووه خرۆش
 پهحمهت نه مردووی مرواری فرۆش
 خوسرهو که نه نهجه و لاری نهوی دی
 وهکوو دیوانهی مانگی نهوی دی
 کهوت و بیهۆش بوو شاهی کهیانی
 که نه خهوهه ئسا وهختی بهیانی
 دی تهوقی ملییه دوو زوئی موشکین
 وا نهسهه سینهی دوو پووژی زیوین
 سهیری کرد گه نهجی قوفل دراوه
 وهک ئاوی جهیات سههه مۆر کراوه
 هه ئسا نیشانهی شکاند زوو به تیر
 خورمای بیناوی خسته پیالهی شیر
 ئاوی گۆل رژا بهسهه شوشه و جام
 شهکراو رژایه سههه مهغزی بادام
 خولاسه یهک مانگ شای و لۆغان بوو
 بهزم و عیشرهت و چۆپی و سهیران بوو
 سی که نیهکی جوانی بی هاوتا
 خاسی خوسرهو بوون نه جههه سههه
 هومیلا و سیمین تورک و هومايوون
 نازداری جوان بوون وهک دووپی مهکنوون
 پادشا ناردی نارایشیان دان
 به خشل و دوور و نهعلی بهدهخشان
 هومايوون ناوی بهخشی به شاپوور
 خهلاتی پی دا شاهانه دهستوور

موشکین: بۆندار به میسک

مهکنون: شاردراره

به باربودیش سیمین تورکی دا
 هومیلائی شوخی دا به نهکیسا
 له پاشان نووسی فهردمان و مهنشوور
 موئکی نهرمهنی بهخشی به شاپوور
 شاپوور کوچی کرد چوو بو نهرمهن زوو
 شادبوو به موئکی جیی موهین بانوو
 قهلائی (زهرفنا) که وا مهشهووره
 بیستومه بیناکردهی شاپووره
 ههتا چند سائی خسرهو خویرهه بوو
 به مهرامی خوئی دوهلهت هاودهه بوو
 پاش مودهتیکی زور و فراوان
 تییری خوارد خسرهو له عهیشی جیهان
 نهسهری پییری کهلیی دیاری دا
 له کردهوی خوئی زور خهجالهت ما
 فکری کردهوه گووتی که دونیا
 زور بی وهفایه بو شاه — و گه دا
 بزورگ ئومییدی بانگ کرد بهخهئوت
 گووتی نهی گه ورهی ساحیب مهعریفهت
 پییم بلئ ئایا چونه ئاسمان
 تیا ههیه ئاخو وهحشی یا ئینسان؟
 جوابی دایهوه گووتی پادشا
 ریئی فهلهک دووره و عهقلی من کوتا
 جیی نهوهنده دوور مهعلومه قوربان
 کهس کهشفی ناکا به غهیری یهزدان
 خسرهو عهرزی کرد ئیمه له دونیا
 که دهرچووین بو کوئی ده چین لهوهولا؟
 گووتی نهه سهره له پهردهدایه
 ئیمه نازانین پهرده چی تیایه

ههتا کوو نهچین ئیمه نازانین
 چیمان بهسهردی بو کام لا دهچین
 نه مجا لی پرسی گووتی که ئایا
 له پاش مردنمان نه حوالی دونیا
 له بیرمان دهبی دیته وه یادمان
 که چیمان کردوو له سههر رووی جیهان؟
 جوابی دایه وه جا بوزورگ ئومید
 گووتی به خوسره و واریسی جه مشید
 له پاش هاتی ئیمه بو دونیا
 روحمان نووریکبوو له نهوجی سهما
 ئیستا نازانین نه حوالی نهوسا
 دهترسم له پاش مردنیش ههر وا
 نه حوالی دونیا بکهین فه راموش
 له ژیر زه میندا به مینین خاموش
 له پاشان خوسره و گووتی پی گیانه
 نه سیحه تم که تو حه کیمانه
 جوابی دایه وه حه کیمی عاقل
 عهرزی کرد گووتی نهی شاهی عادل
 تو بخوره وه و بخو ئاو و نان
 نه زور و نه کهم موخته دیل قوربان
 چونکه مه شهوره دوو پیا و له سه حرا
 نان و تویشویان پیبوو دایاننا
 یه کیکیان زوری خوارد و په شوکا
 نهوی تر هیچی نه خوارد برسی ما
 نهویان زوری خوارد ئاخر شهقی برد
 نه میان په کی کهوت له برسانا مرد
 دیسان پادشا گووتی ئاخو گیان
 رۆح چون دهرده چی له لاشه ی ئینسان؟

نهوجی سهما: بهرزایی ئاسمان

عادل: دادپهروه

معتدل: مامناوهند

عه‌رزى كرد گوتى ئه‌ى شاهى سه‌روه
 هيچ كه‌س تيناگا غه‌يرى پيغه‌مه‌ر
 ديسان ئيى پرسى خوسره‌و به‌په‌روش
 وتى ئه‌ى داناي ساحب عه‌قل و هوش
 له‌ناو عه‌ره‌بدا شه‌خسيك هه‌ئساوه
 ده‌عوای دين ده‌كات ئايا نه‌و پياوه
 كييه؟ ئايا تو نسه‌به‌تى دينى
 له‌گه‌ل دينى من چلۆن ده‌بينى
 جوابى دايه‌وه هه‌كيمي دانا
 گوتى نه‌و زاته‌ى تو ده‌ئيبت به‌ خوا
 ئاوازه‌ى له‌سه‌ر چه‌رخى گه‌ردوونه
 هه‌بىبى زاتى پاكى بيچونه
 به‌ هه‌ق بزانه‌ تو دينى تازه
 له‌گه‌ل هه‌ق مه‌كه هه‌رگيز تو بازى
 وه‌ختى ئه‌مه‌ى بيست خوسره‌وى بيدين
 هه‌موو نه‌ندامى به‌ره‌بووه له‌رزين

بيچوون: بيه‌اوتا

باسى خه‌وبينى خوسره‌و
به‌ هه‌زه‌ تى مه‌مه‌ده‌وه د.خ.

شه‌ويك نووستبوو شاهى تاجوه‌ر
 له‌ خه‌ودا چاوى كه‌وت به‌ پيغه‌مه‌ر
 سوارى ئه‌سپى بوو ده‌هات به‌يه‌لغار
 وه‌كوو مانگى هه‌ئيبت له‌ ئاسۆى كو‌سار
 به‌توندى گوتى خوسره‌و وه‌ره‌ لام
 له‌ كفر لاده‌ بگه‌ره‌ رپى ئيسلام
 خوسره‌و عه‌رزى كرد گوتى ئه‌ى ئه‌مين
 سه‌ريشم ببرى لاناده‌م له‌ دين

ههركه نه مهی گووت خوسرهو، مستهفا
 حیدهتی فهرموو قه مچیکی لییدا
 راپه پری له خه و خوسرهو که هه ئسا
 هه موو نه ندای ده له رزی ترسا
 ئارای نه ما سی مانگ نه خوشکوت
 بی خوراک و خه و ساتی نه ده سرهوت
 له پاش موده تی گووتی به شیرین
 هه ئسه بو سهیری خه زینه بچین
 چل خه زینه ی بوو پر دوو و گه وهه
 پر له زیو و زیو لولوه و جه و اهیر
 خه ریته له سه ر خه ریته هه موو
 دانرا بوو هیی شاهانی پیشوو
 یهک یهک سهیری کرد پادشای سهروه
 کلیکی دی له پاشان له زه
 هیی سندوقیک بوو که له مه رمه ر بوو
 قوفله که شی هه ر ئالتون و زه ر بوو
 کاتی کردیبه وه نه و سندوقه شا
 سهیری کرد له زیو له وحیکی و تیا
 له سه ر نه و له وحه ئالتونه به زیو
 چهند دیر نوو سرا بوو جوان و که سه نه دیو
 خوینده وارانای قه دمیان هینا
 که نه و نوو سرا وه بخویننه وه جا
 که خویندیانه وه عه رزیان کرد گووتیان
 هیی نه رده شیره کوری بابه کان
 به عیلم و ره مل نه ستیره و نجووم
 وه ختی خوی له لای نه و بووه مه علووم
 نوو سیویه که وا له موئکی عه رب
 گه ورهیه ده بیته به نه سل و نه سب

حیدة: به توندی

لؤلؤ: گه وهه ر
 خریطة: نه خشه

خاتم: کۆتا

خاتهمی هه موو پیغه مه رانه
خاوون موعجزه و ساحیبقرانه
هه ر که سی دینی نه و قبول بکا
سه رفراز ده بی نه هه ردوو دونیا
هر که سی شه ری نه و بکا قبول
نه و که سه شاه و سه رداره و مه قبول
خوسره و نه مه ی دی جۆشی سه ند گیانی
له رزی سه رتاپا گوشت و نیس قانی
نه مجا تیگه یشیت مه علوم بوو که وا
نه م بوو نه خه ودا قه مچییه که ی ئیدا
شیرین که زانی خوسره و شیواوه
ره نگی زه رد بووه هه لبزرکاوه
عه رزی کرد گووتی نه ی شاه ی جیهان
واریسی تهخت و تاجی نه و شایروان
پیشینان که وا ده که ن حیکایهت
پیغه مه ریک دی ساحیب ویلایهت
وه ها نووسراوه که نه پاش چه ند سا
دیهت ره وی دونیا به عیز و ئیجلال
یه قین بزانه جیی گالته نییه
با عه رزت بکه م چاره مان چییه
چار هه ر نه مه یه بچینه سه ر دینی
با نه بین تووشی دهر د و غه مگینی
جوابی دایه وه گووتی به شیرین
راسته نه لای من مه علومه یه قین
که پیغه مه ره نه و زاته به لام
نه تو مه علومه نه جداد و ئابام
ساحیبی سوپا و تاج و عه له م بوون
وارسی تهختی جه مشیدی جه م بوون

اجداد و اباء: باووبایر

وارث: جیگره وه

له دینی ئەوان چۆن وازبەینم
له رووی شاهانا خەجەل دەمیینم
هەر چەند من دلم ئارەزوو دەکا
ئیتاعەیی بکەم، بەختم ڕەئی نادا

باسی کاغەز نووسی پینی پیغمەر د.خ. بو خوسرەو

له پاش مودەتی ڕەسوولی خاتەم
کاغەزی نووسی بو شاھی عەجەم
نووسی بەناوی ئەو پادشایە
بی ئەو هیچ نابێ و خۆی بیجیگایە
خەلاقی دنیا و هەموو مەوجودە
هەتاکوو ئەبەد فەییازی جودە
بە میشووڵەیهک دەکوژی فیلی نەر
میروولە دەکات بە مار و ئەژدەر
ئەو خەلقی کردووی تو مشتی خاکی
له سەرت دەرکە کیبر و بیباکی
له چنگی مردن قەت ڕووح دەرناکە
که ئەجەلت هات ناتوانی ڕاکە
له ڕوبەیی مەسکون عیراق بە هریکە
جا ئەو بەهرە مەدائینیش شەهریکە
له مەدائیندا پیاو زۆرە ئەلئان
تۆش ئینسانیکێ مانەندی ئەوان
شەهات بەد خالق خودایە
بی جیگە و مەکان تاک و تەنیایە
هەر ئەو خودایە خالقە و ئەکبەر
منی کردوو و بە پیغمەر

خالق: دەرووستکەر

فەییازی جود: لیشاوی پیاووتی

خالق: درووستکار

دوود: دوکەئ

ئاگرپەرستی تۆ بەرەلاکە
پەیرەوی شەری دەسـوولـئا کە
بۆچ دەپەرستی ئاگری پر دوود
خوداپەرست بە مەبە بە نەمرود
لە ئاگر دۆزەخ خۆت دەر بەینە
موسلمان بە شەهادەت بینە
کاغەز تەواوو بەتالووکە و دەو
قاسد کەوتە رێ بردی بۆ خوسرەو
وەختی کاغەزی وەرگرت خوسرەوشا
لە رقا هۆش و شعووری نەما
کە دی نووسراوە هەیبەت ئەنگیزە
نامە (مجمەد د.خ.) بۆ لای پەرویزە
غرووری شاھی لە ریگە لای دا
گووتی کێ بێ وا جەسارەت بکا
ئازا بێ کە خۆی بە گەورە دیو
ناوی خۆی لە پیش ناوم نووسیو
رەنگی روی تیک چوو بەقار و بەقین
دری نامەکە خاتەم مورسەلین
تۆمەتی نامە ئەحمەدی درێ
شییت بوو نەیزانی جەرگی خۆی بری
قاسید گەراوە خیرا دەستتوبرد
ماجەرای عەززی دەسـوولـئا کرد
جا لە موعجیزە خاتەم ئەنبیا
بزانە خوسرەو چی هات بەسەریا
لەسەر شەت پردی هەبوو ئە ئاسن
لافاوئیکیدا هەتی کەند لە بن
هەورەتـریشـقە بە ئەمری خودا
لەقەسـرەکەیدا تاقیکی رووخا

ستیز : توورہی

بای سہموم لہ پر ہات و بہ ستیز
بوون بہ قہرہبرووت گلگون و شہودیز
لہ موعجیزاتی خاتہمولئہنبیا
لہو رۆژانہدا زۆری وا رووی دا
بہ خوسرہو خودا نہیدا ہیدایہت
بیچارہ مہحروروم بوو لہ عینایہت
سہیری جہلالی پیغہمہر کہ، تو
بہچاوی دیقہت تی فکرہ مہرو
عہجب بہدریکہ جیی لہژیر خاکہ
کہچی نووری لہو لہسہر لہفلاکہ

ہیدایہت: رینموونی
عینایہت: چاودیری

باسی میعراجی حہزرتی محمہد د. خ.

شہویک دوور لہ سہیر سہرای فانی بوو
لہحمہد لہ سہرای نوممو ہانی بوو
جیبریلی لہمین لہ بہیتولمہعموور
بوراقی ہیئا موتہلہل بہ نوور
لہ ہہوری نیسان دوورلہفشانتتر بوو
لہ بادی سہبا خوشعہنانتتر بوو
لہ مہدینہوہ شاہی لہنبیا
سواری بوراق بوو گہیشتہ لہقسا
لہوی حازربوون ہہموو لہنبیا
لہویوہ چوو بو فہلہکی خزا
لہاوزہنگی لیدا سہحرا بہ سہحرا
بہو تیژبالییہ تاوسی لہخزہر
بہجیما ہہلی وەراند بال و پەر
جیبریلی لہمین قوہتی لہما
دوعاخوازی کرد لہخر بہجیما

براق: لہسپی بالدار / مطلق: زیرین

اقصی: مزگہوتیکہ لہ فہلہستین
انبیا: پیغہمبہران

بوراقی تاودا دەرچوو له کهونهین بهیداخی هه ئکرد له قابه لقه وسهین بیستی کهلامی زاتی سهرمه دی خودای تهعالای به چاوی سه ر دی نه عزای دهستی کرد به رهقس و سه ما چاو له بن هه موو موویکی رووا خودا فهرمووی تو مه قسوودی ده رگا مه تله بت چیه داواکه داوا بو گه نه کاری ئومهت دوعای کرد خودا تهعالاش ده رحان گیرای کرد ئومهتی خوی کرد به بهرات دلشاد گونا هکاری کرد له دوزخ ئازاد

باسی شیرویه کوپی خوسره و

خوسره و له مه ریه م کوپیکی هه بوو ناوی شیرویه به دره گ و به دخوو چرداو هروبوو سوورفل و چاوشین لایه قی هه زار له عنهت و نه فرین وهختی که عومری گه یشته ده سال عالم له دهستی بوون په ریشانه جان وهختی سه رف ده کرد به حیه کاری به ئیشی پوچ و به به دره فتاری هه ر که شیرینی ئه وهل ده فعه دی عاشقی رووی بوو گووتی کاشکی ئه م مه حبوبه یه ژنی من ده بوو عیشقی شیرینی هه ر له سه ردا بوو بوزرگ ئومیدی ته له ب کرد خوسره و ده ردی شیرویه ی به یان کرد بو ئه و

قاب القوسین: ژبی دووکه وان
سرمد: ناکوتا

چرداو هروو: بیشه رم

کاشکی: خوزگه

به دنده ختەر: به دقه ر

احمق: نه فام

موافق: ته با

گووتی ده ترسم له م به دنده ختەر
سه ره سهری و نه حمه ق شیت و بیفه ره
نه خوشکه کانی خوش دهوی نه من
له گهل هه موومان بووه به دووشمن
من تاجم له سهر تاجداران سه ند
که چی نه م کوره م پیسه ناپه سه ند
جوابی دایه وه جه کیمی دانا
گووتی مه علومه نهی شاهی جه مجا
هه رچی بی نه مه جگه ری تویه
ئاخر پارچه یه ک گه وهه ری تویه
موافیق نییه قوربان له لای من
جگه رگوشه ی خوت بکه ی به دووشمن
گه وره بیت یه قین دلی پاک ده بی
خوت چاکی نه ویش ئاخر چاک ده بی
ئیستا منداله خوینی دها جوش
وه خی گه وره بووه ده بی عه قل و هوش
قه زا وای هی نا به نیکی پی چوو
خوسره وی په رویت ئاره زوی وا بوو
واز بینئ له عه یش و زهوقی شاهانه
عیبادت بکات بو ئاته شخانه
تهرکی دونیای کرد به جارئ خوسره
شیره یه کوری دانیشیت له جیی نه و
شیرۆ دهستی کرد به باده نوشین
هوشی نه مابوو له عیشقی شیرین
ئاخر شیره یه به دره گی به دگیان
باوکی جه بس کرد خستیه ناو زیندان
خوسره وی په رویت عاجز و غه مگین
کهس له لای نه بووه به غه یری شیرین

به لām به شیرین دلی زور خوش بوو
هموو عالهمی لا فہراموش بوو
گووتی به شیرین گیانہ توم بہسہ
دہولہت و مولکم من کہی مہبہسہ
شیرینیش نہیکرد دلنہوایی نہو
دلخوشی دہدا دائیم بہ خوسرہو

باسی کوثرانی خوسرہو بہ دەستی شیروویہ

شہویک شیرینی شوخی نازپہرہو
دہیکرد قسہی خوش بو شای تاجوہر
لہ پیی شادا بوو زنجیری زپرین
پیی نابووہ ناو پیی زیوی شیرین
بہ دەمی گوئی زور شہکری شکاند
تا بہ قسہی خوش خوسرہوی نواند
شیرین خہوی لی کہوت لہ پاشان
بی خہبہر لہ دہور چہرخی ئاسمان
لہ پیر دیویکی پیسی بہدکردار
بی رحم و مروہت ہہرہکوو سہگسار
چووہ ژوورہوہ فووی لہ چرا کرد
بہ دەستیہوہ بوو تیغی دەستتوبرد
دای لہسہر دلی شاہی تاجوہر
خوین وہکوو فہوارہ دہرحال کردی سہر
خوسرہو لہ خہوی شیرین راپہری
بازرہقہی خوینی لہسہر دلی دی
سہیری کرد ناوا لہسہر تا بہ فہرق
لہناو لافاوی خوینا بووہ غہریق

بازرہقہ: فیچقہ

غرق: نوقوم

تینوی بوو ویستی داوای ئاو بکا
 فکری کردهوه گووتی له پاشا
 به خوا ئیستاکه من بو قومی ئاو
 حه یفه هه ئسینم یاری مهسته چاو
 چونکه نه مشه و نه درهنگ نووستوو
 نه گهر بزانی نه مهه توش بوو
 خهوی لی نه زری ناخهوی شیرین
 دهس دهکا به شین به دلی غه مگین
 تینوو مایه وه تا رۆحی ده رچوو
 له گه ل شیریندا وا به وه فابوو
 عاقیبهت له تاو شه پۆلی خویناو
 چاوی کردهوه شوخی مهسته چاو
 شهوانی پیشوو بهخت یار بوو
 به دهنگی ساز و به ربهت بیدار بوو
 نه و شه وه وای کرد چه رخی سته مکار
 به خوینی گهرمی خوسره و بوو بیدار
 شیرین به ربووه هاوار و فه ریاد
 بانگی کرد گووتی نهی داد و بیداد
 وهرن بزانی که چی قه و ماوه
 مائی ویرانم خوسره و کوژراوه
 شیرویه نه مجا نارديه لای شیرین
 گووتی پیی بدین هیج نه بی غه مگین
 نه و ده بی به من دلی زور خوش بی
 هه تا یهک ههفته مات و په شپۆش بی
 له پاش یهک ههفته به که یف و ده ماغ
 وه کوو دهسته گول ده یهینمه ناو باغ
 ده یکه م به گه وره و مه لیکه و سه ره ور
 حوره مه تی ده گرم له خوسره و زیاتر

عاقیبهت: سه ره نجام

مه لیکه: شازن

ئەم خەبەرەیان كەدا بە شـیرین
 وەك سـركە توند بوو بەدئی غەمگین
 بەلام بە جوابی شـیرین تەفرەیدا
 گووتی پـی پـی بـلین ئەگەر راست دەكا
 من چی پـی دەئیم زوو بەجیی بـینی
 بەهانە ئەگرئ دلم نەشـكینی
 تەختی جەمشید و پەردە و بارەگا
 بیانسوتینن هەموو سەراپا
 قەسری پادشا لە بیخ دەربینن
 قوڵە و تەلاری باش برووخینی
 باربود دەركا پەل بکات شەودیز
 با نەكەم یادی خوسـرەوی پەرویز
 وەختی ئەمانە بەجی هینا ئەو
 ئەوسا دەنیژین جەنازی خوسـرەو
 لەپاش ئەمانە بو من سەرتەنوی
 قەسر و بارگاھـ درووست كا بەجوی
 زور زوو ئەمانە بكا تكایە
 ئەوسا پـی دەئیم زور سـری تیایە
 کاتی ئەمە بەست شـیرویهی بی دین
 زوو بەجیی هینا ئەمرەكە شـیرین
 شـیرینیش هەموو جلوبەرگی شا
 دای بە فەقیـر و هەژار و گەدا

بیخ: بن و ریشه

باسى دىنكى خوسىرە و خۇكۇشتىنى شىرىن

ئەمجا بۇ لاشەى شاهی تاجدار
سندوقیان تاشى ئە عوودى قومار
سندوققەكەیان گرتە تەختەى زەر
پازاندىانەو بە دوور و گەوهر
بە عادەتى زوى شاهانى عەجەم
خستیانە سندوق شاهی جەمەشەم
چەند پادشاهی هەئیانگرت بە شان
بردیان بە حورمەت بۇ سەر گۆرستان
بوزرگ ئومیدیش هەر وەك شۆرەبى
ئە دەرد و غەما ئەشى دەلەرزى
دەگوت کوا گەرەى شاهانى عەجەم
کوانى ساحیبى شمشیر و عەلەم
کەنیزان زونفیان کردبوو پەخشان
ئەپیش خەلقەو بەکول دەگریان
شىرىنى ئەرمەن وەك تاوسى مەست
وینەى خوسەرەوى گرتبوو سەرەست
سەرپۆشى زەردى دابوو بەسەردا
ئیباسى جوانى کردبوو بەبردا
ئەپیش جەنازەى خوسەرەو بە تەنیا
دەهات و دەچوو بە رەقس و سەما
بەلەنجە و بەلار دەرۆشت سەرەست
هەر کەسى دەیدى زوو دەچوو ئە دەست
بەم نەوعە هەر کەس کە دەیدى شىرىن
وا تى دەگەشت هیج نىبە غەمگین

شیرویهش دیسان وای زانی که نهو
 هیج غه مبار نییه بو مهرگی خوسرهو
 رویشتن لهسه رگورستان نهجا
 لهناو گومهزدا سندوقیان دانا
 خه لائیق هه موو چوونه دهرهوه
 شیرین به دئی غه مپه رورهوه
 چووه ژورهوه دهرگای کرد مه حکم
 کفنه کهی لادا له شاهی عه جهم
 لهو جگهی وا تیغی لی درابوو
 تیغی دا لهسه ر جگهری خوئی زوو
 به خوینی گهرمی شوخی دلارا
 تازهی کردهوه برینه کهی شا
 دهستی کرده مل خوسرهوی په روئز
 نایه ناوده می ده می شه کرپیز
 شیرینی نهره من جا کردی هاوار
 نه هالی وهختی که بوون خه ردار
 گووتی خه لقینه وا خوم نه جاتدا
 گیانم شادبوو ناواتم نه ما
 پیاوه گه وره کان که بوون باخه بهر
 بانگ و سه دایان لی هه لسا یه کسه ر
 گووتیان شیرین بو مردنی تو
 بو وهفا و بو گیان سپاردنی تو
 له عیشقا هه روا لازمه مردن
 هه روا ده بی گیان به یار سپاردن
 گه لی ژن هه یه نازا وهک شییره
 زور پیاویش هه یه ژینی بیخیره
 لهناو گومهزدا دوو یاری دلپاک
 به ره سمی شاهان نیژران له ژیر خاک

نام-ۆزگاری

دئی خوش نەبى به دونیای ناکەس
وفای هیچ نییه دونیا له گەل کەس
دەئین ئەفلاتوون دائیم دەگریا
عەزیزان کرد گووتیان حەکیمی دانا
سەبەبی چیبیه که تۆ رۆژ و شەو
دائیمەن دەگریت بەچاوی بی خەو
فەرمووی من بۆیه دائیم گریانم
هۆگری یەک بوون جیسم و گیانم
رۆژی جیا دەبن له ئاشنایی
حەقمە دەگەریم من بو رۆژی جیایی
کۆر و ژن مۆک و مال و حالی زۆر
هاورپی تۆن هەتا دەچیبیه ناوگۆر
له گەلتا ئەرۆن عاجر و غەمناک
بەلام له گەلتا نایه نه ژیر خاک
هەر چەند که فەلەک بتدا چەرخ و پیچ
تۆ مەخۆ غەمی دونیای دەنی هیچ
کوانی فەریدون له کوئییه زوحاک
هەموو له ژیر خاک بوون به مشتێ خاک

جسم: لاشه

دەنی: نزم

به عینایهتی خوی خاوهن لوتفا تەواو بوو.